Nº 310. DINGSDAG 30 DECEMBER. Aº 1862.

ROTTERDAMSCHE COURANT.

De Abonnementsprijs is *f* 24 's jaars of *f* 6 per drie maanden franco per post door het geheele Rijk.
Behalve aan het Bureau der Courant kan men zich bij alle Boekhandelaars en Postkantoren Abonneren.
Enkele Nommers 10 Cents.

Bureau: Hoogstraat, Wijk 10, Nº 77.

Geboorte-, Trouw- en Doodberigten van 1 tot 5 regels.... *f* 1.—
Iedere regel meer........ - 0.20
Andere Advertentiën per regel .... - 0.20
Groote letters naar plaatsruimte. — Bij iedere Advertentie 45 Cents voor zegelregt en 1 Exemplaar der Courant.

Bij deze Courant behoort een
DUBBEL BIJVOEGSEL.

BERIGT.

Aan allen die hun **NIEUWJAARSGROET** door middel dezer Courant aan **Verwanten, Vrienden** of **Begunstigers** wenschen te brengen, wordt de gelegenheid daartoe weder aangeboden. Die Advertentien, naar gelang van ieders Maatschappelijke Betrekking, naar goedvinden ingerigt, zullen in de Courant van **1 Januarij 1863** worden opgenomen a *f* **1.**— per Advertentie, het Zegel en een Exemplaar der Courant daaronder begrepen.

Men wordt verzocht de eigenhandig geteekende opgave aan de Directie te doen toekomen vóór of uiterlijk op **Woensdag den 31 December 1862.**

BUITENLAND.

KAAP DE GOEDE HOOP.

KAAPSTAD 20 *november*. — Z. Exc. de Gouverneur sir P. E. Wodehouse en zijne gemalin worden binnen weinige dagen van hun togt door de westelijke provincie terug gewacht. Zij zijn overal met de meeste onderscheiding bejegend.

De finantien der kolonie zijn niet bijzonder gunstig; de Gouverneur heeft bij de commissie voor de werken in de Tafelbaai eene leening gesloten van £ 30,000.

Op de grenzen heerscht gewenschte rust en in Natal is de vrees voor Cetawayo zeer verminderd door tijdingen dat zijne bedoelingen inderdaad vredelievend zijn.

Het burgerkrijgje in Transvaal is ten einde. De opstandelingen, onder Schumann en Steyn, bezetten Potchefstroom, nadat zij verdreven waren uit Mooi Rivier Dorp. Daar voegde zich de heer Pretorius bij hen, maar spoedig daarop werd Potchefstroom aangevallen door het leger van den President, dat, naar het gerucht meldt, wel 1000 man sterk was en na een kort gevecht ingenomen. In dezen slag sneuvelde één man van de zijde der opstandelingen, terwijl eenige anderen werden gewond. Het aanvallend leger telde slechts eenige gekwetsten. „Na het gevecht" — schrijft de Friend of the Freestate — „zijn Hans Steyn, exlanddrost en aarts-rebel, Karel Preller, anti-alles, A. du Toit, advocaat, die aan alle menschen alle dingen zou willen bezorgen, Stephanus Schoemann, conservatief, vooral als het hem zelf betreft, Jan Kok, de groote afbreker, en 17 anderen, gevlugt naar Gerrit van Vuren, aan deze zijde van de Vaalrivier in den Vrijstaat, maar wat zij er zullen uitrigten weet niemand. Schoemann heeft eene wonde in den schouder en wat nog wonderlijker is, van voren. Pretorius heeft verlof gevraagd zich naar Mooi rivier te begeven en plegtig beloofd dat hij met ieder „Vaalmensch" in vrede leven zal, maar „het geëerde publiek" heeft voor de uitnoodiging bedankt, en hij moet aan deze zijde der Vaal blijven. De Regering van de Zuid-Afrikaansche Republiek zal nu de rebellen bij den Vrijstaat opeischen en eene klagt indienen tegen mijnheer Pretorius. Men zegt dat hij nu voor goed zijn ontslag zal nemen als President.

Men vreest weer voor nieuwe vijandelijkheden tusschen den Vrijstaat en de Basuto's, daar er weêr een volgeling van Moperi door een boer is neergeschoten.

Sommige Noordelijke districten lijden zeer door de droogte, en eetwaren zijn er slechts tegen buitensporige prijzen te koop. In den Vrijstaat is het in dit opzigt niet beter.

In Kaffraria zijn hevige donderbuijen gevallen, en de wijnstok heeft zeer door den hagelslag geleden. Vooral de Constantia-wijngaarden hebben hieraan bloot gestaan, en in sommige plaatsen vertoont zich het oïdium tuckeri weêr.

De publieke werken vorderen goed.

De Hollandsche Synode houdt nog steeds zitting. Er zijn verscheidene belangrijke zaken behandeld, maar een groot gedeelte der discussie liep over personen of persoonlijke consideratien.

Een van deze laatste zaken was in zoo verre niet onbelangrijk, omdat zich bij de behandeling de partijen van den vooruitgang en van het behoud vrij scherp afteekenden. Ds. Neethling had zich namelijk veroorloofd aan de kerkvoogden van graaf Reinett, waar toen door ds. Naudé gepreekt werd, een brief te schrijven met eenige opmerkingen over „dien jongen man, die gezegd had dat het hem verheugde, nu zij de stem van hun eigen oordeel niet smoorden uit eerbied voor de orakelspreuken hunner voorvaderen." Hij begreep dat daarmede de belijdenis des geloofs bedoeld werd, en waarschuwde nu de kerkvoogden tegen sommige lieden, die zonder moeite en zonder gebed tot deze overtuiging kwamen. Men deed op de synode het voorstel deze ongevraagde bemoeizucht van den predikant van Stellenbosch af te keuren. Na lange discussie besloot men echter tot het tegendeel, en deed den volgenden dag het voorstel ds. Naudé te vragen wat door hem met deze uitdrukking was bedoeld. Dit voorstel werd slechts met 55 tegen 40 stemmen aangenomen, en toen men ds. Naudé uitleg vroeg, en hij dit weigerde, werd zijn gedrag door de meerderheid afgekeurd.

AMERIKA.

NEW-YORK 17 *december*. — De slag, die zaturdag voor Fredericksburg geleverd is, was een der hevigste van den geheelen krijg en voor het Noordelijk leger stellig de noodlottigste. De troepen vochten met den grootsten moed, maar de stelling van generaal Lee was onneembaar.

De Noordelijke generaals Bayard en Jackson zijn gesneuveld; generaal Meagher, van de Iersche brigade, is gewond. Over het geheel heeft het leger zware verliezen geleden, sommigen zeggen 10,000 man, anderen tweemaal zooveel.

De strijd werd zondag en maandag niet hervat; de Noordelijken besteedden deze dagen om hunne gekwetsten te verplegen en de dooden te begraven.

Maandag avond werd na een korten maar ernstigen krijgsraad door generaal Burnside bevel gegeven tot den terugtogt over den Rappahannock; onder begunstiging der duisternis en te midden van hevige winden regenvlagen werd deze manoeuvre gelukkig volbragt, zonder dat de Zuidelijken eenigen weerstand boden; waarschijnlijk hadden zij den terugtogt niet bemerkt.

Het leger is nu gebivouakkeerd te Falmouth en omstreken, en men gelooft dat de veldtogt ten einde is. Te New-York en te Washington heerscht groote ontevredenheid en men dringt er bij den President op aan ontslag te verleenen aan generaal Halleck en den minister van oorlog Stanton.

Men keurt het in generaal Burnside af, dat hij eene zaak doorzette die hij zelf niet goedkeurde en waarvan hij, naar men beweert, zelfs generaal Halleck en den heer Stanton heeft zoeken af te brengen.

Generaal Mac Clellan ontving gisteren namiddag een telegram uit Washington en vertrok onmiddellijk derwaarts. Men vermoedt dat hem het kommando weder zal worden opgedragen, en dat hij dit weigeren zal, tenzij men hem volmagt geve zonder tusschenkomst van het Ministerie van oorlog zijn eigene plannen te volgen.

Het is onwaar dat generaal Banks in Noord-Carolina zou zijn geland en optrekt tegen Weldon en Petersburg. Men heeft het eskader ontmoet op weg naar de Golf van Mexico.

Eene bende Zuidelijke kavalerie, 2000 man sterk, onder generaal Wade Hampton, heeft vrijdag Dumfries overvallen, een noordelijk piket en de telegrafisten opgeligt en eene groote hoeveelheid voorraad vernield.

Het goud rees tot 33 pc. premie op de tijding van Burnside's nederlaag.

President Jefferson Davis heeft het leger in Tennessee bezocht en donderdag te Knoxville eene rede gehouden.

Generaal Rosencranz staat tusschen Nashville en Murfreesborough met een groot leger; generaal Grant te Oxford aan den Mississippi spoorweg.

Door het bezoek van den Zuidelijken President zijn de beide legers van positie veranderd, en men verwacht dagelijks belangrijke manoeuvres.

NEW-YORK 17 *december* (des avonds). — Generaal Burnside heeft den terugtogt bewerkstelligd. De artillerie vormde de voorhoede, de infanterie dekte de manoeuvre en trok vóór het aanbreken van den dag over de brug. Al de gekwetsten zijn medegevoerd, de brug is afgebroken en alle communicatie tusschen beide oevers is afgesneden. De rivier wast sterk.

Het blijkt dat alle divisien van het Noordelijk leger aan den strijd deelnamen. Men kent het geleden verlies in manschappen nog niet, maar spreekt van tusschen de 8 en 20 duizend.

Het Zuidelijk verlies zal betrekkelijk gering zijn, daar zij achter verschansingen streden.

De dagbladen schrijven het verlies toe aan het slecht beleid van den oorlog. Generaal Burnside wordt door de kritiek gespaard, daar men zijne nederlaag toeschrijft aan het Kabinet. De expeditiën, die uit Helena en Memphis naar den Mississippi vertrokken, zijn zonder belangrijken uitslag weer teruggekeerd. Verscheidene stoombooten zijn gezien Z. O. van Kaap Hatteras, stoomende voorbij Port Royal en Zuidwaarts aanhoudende. Men onderstelt, dat zij tot de expeditie van generaal Banks behooren. Men beweert dat deze in de Golf van Mexico zou opereren, en generaal Butler te New-Orleans vervangen. Eene stoomboot zijner expeditie is met averij te Port Royal binnengeloopen, eene tweede te Philadelphia teruggekeerd.

De Alabama is 26 jl. naar Martinique teruggekeerd en laadt kolen uit een Engelsche bark.

De George Griswold is bezig graan te laden voor de noodlijdenden in Lancashire; de ingeteekende som bedraagt reeds 160,000 dollar. Bij het Congres is een voorstel gedaan, ten einde door de commissie voor buitenlandsche zaken worde onderzocht, op welke wijze het Congres van zijne belangstelling in de noodlijdenden in Lancashire zal kunnen doen blijken.

ENGELAND.

LONDEN 27 *december*. — Onze dagbladen bevatten heden de volgende kennisgeving van den heer A. C. Jonides, consul-generaal van Griekenland: — De stemming der Grieken te Londen aan het bureau van den consul-generaal is afgeloopen. Er zijn 139 stemmen uitgebragt, allen op Prins Alfred van Engeland. 129 stemmen zijn alleen uitsluitend op dezen Prins uitgebragt. Van de overigen hebben er 6, in geval hij de kroon weigert, Prins Willem van Denemarken genoemd; 3 een republikeinsche regeringsvorm; 1 Jozef Garibaldi.

— Het grootste gedeelte der kanonneerflotille, die onder kommando van kapitein A. Sherard Osborne voor den Keizer van China dienst zal doen, is gereed om binnen kort Engeland te verlaten. De Mohawk is pas te Woolwich aangekomen om zich bij dit eskader te voegen, dat wel gewapend en voltallig bemand worden zal.

FRANKRIJK.

PARIJS 28 December.
(*Particuliere Correspondentie.*)

De Moniteur deelt het rapport van den minister Fould over den finantiëlen toestand des Rijks mede. Hij begroot de geheele uitgaaf voor de expeditie naar Mexico, voor het jaar 1862, op 63 millioen, en berekent vervolgens het te-kort op de inkomsten over dat jaar op 35 millioen, die bij het Wetgevend Ligchaam zullen worden aangevraagd. De afschaffing van het Keizerlijk prerogatief tot het openen van buitengewone credieten, heeft, zegt de Minister, den goeden gang der zaken niet benadeeld. Tot de beschouwing van het budget van 1863 overgaande, raamt de heer Fould, uit aanmerking van den toenemenden vooruitgang der openbare inkomsten, het overschot op 110 millioen, waardoor men tot het bestrijden der kosten van de Mexikaansche expeditie in 1863 en van de onvoorziene uitgaven in staat gesteld zal wezen. Het gewone budget van 1864 zal met een overschot van 4 millioen aangeboden worden, terwijl het buitengewone op 104 millioen is geraamd. Over het algemeen zijn de vroegere te-korten, ten bedrage van 848 millioen, niet toegenomen, en zonder de buitengewone uitgaven die op de diensten van 1863 en 1864 drukken, zou het mogelijk geweest zijn in het begin van 1864 tot den normalen toestand terug te keeren. Maar die gewenschte toestand is slechts verdaagd, want het ongedekt cijfer gaat de redelijkerwijze uit de verschillende hulpbronnen te verwachten sommen niet te boven, en vergunt het ter zijde stellen van alle denkbeeld aan een beroep op het crediet. Deze verzekering kan de Minister den Keizer bij vernieuwing geven.

De Moniteur behelst verder het programma van het ceremonieel, dat den 1 en 2 januarij bij de nieuwejaarsreceptien ten hove gevolgd zal worden. Gij noch uwe lezers zullen daarbij denkelijk zoo veel belang hebben, om vooraf de uitvoerige mededeeling er van te verlangen. Of de Keizer bij die gelegenheid eene rede zal uitspreken, is nog onzeker.

De doopplegtigheid des zoons van Prins Napoleon zal denkelijk niet in de kerk van Nôtre Dame, maar in de kapel der Tuilerien plaats hebben, en niet door Koning Victor Emmanuel, maar door den Prins van Carignan, als zijn plaatsvervanger, worden bijgewoond.

Met elk oogenblik verergert de toestand van den kardinaal Morlot. Die prelaat, den 23 december 1795 geboren, is derhalve zijn 68ste levensjaar ingetreden. Op zijn ziekbed betoonde hij steeds de grootste gelatenheid, en stichtte de omstanders door zijne vrome toespraken.

In weêrwil der pogingen van den generaal Concha, schijnt de Spaansche Regering zich nog niet geheel met de Fransche verzoend te hebben, nog bereid te zijn om deel aan de Mexikaansche expeditie te nemen. De heer Concha zal te Parijs denkelijk door den heer Bermudez de Castro worden vervangen.

De zware nederlaag der Noordelijken te Fredericksburg maakt hier het onderwerp van alle gesprekken uit, en het vereischt geen betoog dat de vrienden der zaak van de Zuidelijken juichen. Het stijgen der beurs wordt met deze tijding in verband gebragt.

Ook de u bereids vermelde arrestatie van den voormaligen volks-representant, den heer F., wordt veel besproken, vooral omdat er, zoowel ten opzigte van leeftijd en uitwendig voorkomen als van huiselijke betrekkingen, een groot verschil bestaat tusschen hem en den persoon die bedoeld was. De beambten kunnen wel eens al te haastig zijn, en konden zich het bekend gezegde van den heer Talleyrand niet genoeg herinneren: „niet al te veel ijver!"

De Noorder-spoorwegmaatschappij zendt verscheiden extra-treinen naar Brussel, om de Parijzenaars in de gelegenheid te stellen de opvoering van les Misérables aldaar bij te wonen, die te Parijs verboden is. Dat is een betreurenswaardig verschijnsel.

— Naar men verzekert, zal de markies de Galiffet, ordonnans-officier des Keizers, zich binnen kort van hier naar Mexico begeven.

— De heer Goudchaux, oud Minister van finantien, is gisteren na een langdurig lijden alhier overleden. Heden heeft zijne begrafenis plaats gehad met den meest mogelijken eenvoud; volgens zijn uitdrukkelijk verlangen hebben alleen eenige familieleden het lijk vergezeld.

— Uit Toulouse meldt men dat de tweede weg op de spoorweglinie van Bordeaux naar Cette, de tweede sectie waarvan den 24 dezer door de ingenieurs van Staat was overgenomen, gisteren over de geheele uitgestrektheid voor het verkeer geopend is.

— Volgens een dagblad van Athene is de uitslag der stemming voor de Koningskeuze in het arrondissement dier hoofdstad deze geweest: Er zijn 10,107 stemmen uitgebragt, die dus verdeeld waren: voor de democratie 7; voor Prins Alfred of de democratie 90; voor Prins Alfred of den dood 12; voor Leuchtenberg 4; voor den Graaf van Vlaanderen 3; voor Alfred of den Hertog van Aumale 3; voor Prins Amadeus van Savoije 1; voor Prins Alfred, of, bij gebreke van dien, voor Garibaldi als eersten Consul, 1; voor Alfred of Abd-el-Kader 1; voor Mac Mahon 1; voor Prins Alfred (zonder eenige bijvoeging) 9,084.

Verder wordt uit Athene gemeld dat Korroneos, de opperbevelhebber der nationale garde aldaar, die zich misnoegd betoond had, na eene vergeefsche poging tot verzoening tusschen hem en de Provisionele Regering, afgezet is, en dat de algemeene toestand zich eenigzins heeft verbeterd.

La Patrie meent te kunnen verzekeren dat de heer Elliot wel degelijk in last heeft met de Turksche Regering over een afstand van grondgebied ten behoeve van Griekenland, aan de zijde van Epirus en Thessalië, te onderhandelen.

— Eene depêche uit Suez, van 26 dezer, zegt dat de paketboot Alphée, van de Messageries Impériales, dien middag, vier en twintig uren vóór den bij het reglement bepaalden tijd is aangekomen. Dit vaartuig is het eerste dat de terugkomst van Hongkong naar Suez langs de nieuwe postlinie volbragt heeft.

DUITSCHLAND.

BERLIJN 27 *december*. — Toen de Kroonprinses eenige dagen geleden door de Hallesche poort reed, stootte haar rijtuig zoo hevig tegen den wagen van een voerman, die aan het geroep om uit te wijken niet spoedig genoeg gevolg gaf, dat het Vorstelijk rijtuig zwaar beschadigd en onderanderen het spiegelglas in het portier verbrijzeld werd, waarbij de glasscherven de hand der Prinses vrij ernstig kwetsten.

— Het gerucht wil dat eerlang bij verschillende personen die tot de democratische partij behooren gelijktijdig eene huiszoeking van politieken aard gedaan zal worden.

— Volgens de Berliner Allgemeine Zeitung zou het laatstleden zondag avond onverwacht afreizen van graaf Larochefoucauld, secretaris bij het Fransch gezantschap alhier, van staatkundigen aard zijn, naardien de graaf in last zou hebben den minister Drouyn de Lhuys gewigtige depêches te overhandigen, en van hem mondelinge instructien te vragen, ten opzigte der houding welke de Fransche gezant te Berlijn in zekere gebeurlijke omstandigheden moet aannemen. Staat dit, vraagt men, met de door het Mainzer Journal verspreide geruchten wegens het door Pruissen gedreigd verlaten van den Bond en daarmede gepaarde eischen op Bondseigendom in verband? Zoo veel schijnt althans zeker, dat hier in staatkundige kringen reeds acht dagen geleden gesprekken over de Bondvestingen en het zich daarin bevindend oorlogsmaterieel gevoerd zijn.

— Een hoog geplaatste Rus, die onlangs hier doorreisde, verhaalde de volgende zeer karakteristieke anecdote, die bewijzen zou dat Keizer Napoleon, het zij te regt of ten onregte, zeer bemind bij zijn Volk gelooft te zijn. In een gesprek met den Rus over de ontvangst van Keizer Alexander te Nischnei-Novogorod en Moskau, vroeg hij of de boeren werkelijk het weldadige van wat de Czaar voor hen gedaan had, beseften, en nadat de vreemdeling hem daarop verhaald had wat hij zelf had gezien, en hoe de boeren den Czaar als een heilige beschouwden, en in zijne tegenwoordigheid een kruis sloegen, hernam Napoleon dat hij dit zeer begrijpelijk vond, met bijvoeging van deze woorden: „als men door Frankrijk reist kan men soortgelijke dingen zien."

ITALIË.

TURIJN 27 *december*. — De Gazzetta di Turino verzekert dat het bewust rapport over het rooverwezen, hetwelk door den heer Ratazzi aan de Kamer was overgelegd, niet van den generaal de Lamarmora afkomstig, maar te Turijn door een stafofficier van dien generaal geredigeerd was, door welke omstandigheid de groote onnaauwkeurigheden in dat rapport verklaarbaar worden.

Het officieel dagblad behelst eene circulaire, door den Minister van binnenlandsche zaken aan de prefecten gerigt, en op de onstuimige manifestatien betrekkelijk, die in sommige schouwburgen hebben plaats gegrepen, in welke manifestatien de Minister het staatkundig karakter niet meer erkent, dat zij onder de voormalige Regering gehad zouden hebben. Thans, zegt hij, hebben de Italianen, in de vrijzinnige instellingen die zij genieten, de wettige en waardige middelen teruggevonden om hunne meeningen te uiten. Derhalve moet in de Volksbijeenkomsten de orde niet door den luim van eenige bijzondere personen worden verstoord.

— Il Movimento wederspreekt wel het berigt dat Garibaldi zich, na zijne volkomen herstelling, naar Napels begeven wil, maar de dagbladen welke dat berigt het eerst medegedeeld hebben blijven de waarheid daarvan volhouden, met bijvoeging dat te Napels reeds ijverige toebereidselen voor zijne ontvangst worden gemaakt. Het is zeer begrijpelijk, zeggen die bladen, dat de Garibaldianen er belang bij hebben dat nieuws te ontkennen, even als zij in het laatste voorjaar de berigten wegens de aanwervingen ten behoeve van Garibaldi loochenden, maar die tegenspraak beneemt niets aan de waarheid.

Per Telegraaf.

LONDEN 28 December.

The Observer zegt dat de inkomsten van het loopend kwartaal van een zeer voldoenden vooruitgang getuigen. De opbrengst der in- en uitgaande regten is gunstiger dan ooit, en ook die der vereenigde regten is voorbeeldeloos gunstig.

PARIJS 29 December

Mgr. Morlot, kardinaal-aartsbisschop van Parijs, is in den vroegen morgen van heden omstreeks 6 ure overleden.

BERLIJN 29 December.

Door Z. M. is een besluit geteekend, houdende bijeenroeping der beide Kamers tegen 14 januarij 1863.

KOPENHAGEN 28 December.

Door de Russische en Engelsche gezanten zijn den minister van buitenlandsche zaken nota's, op het Deensche vraagstuk betrekkelijk, overgereikt. De Engelsche nota is in zeer krachtige bewoordingen vervat.

De hooge geregtshoven te Kiel en Glückstadt weigeren het bewind van Holstein te erkennen.

TURIJN 29 December.

Onder den arbeidenden stand te Messina zijn eenige ongeregeldheden voorgevallen, welke echter niet van

groot belang bleken te zijn, daar de nationale garde er in geslaagd is de belhamels uiteen te jagen, zonder dat zij hare toevlugt tot de wapens behoefde te nemen. Ital. leening 72.85.

LISSABON 28 December.

De Koning heeft 27 besluiten, houdende benoeming van pairs, geteekend.

Men verzekert dat de Koningin zich in een belangwekkenden toestand bevindt.

LONDEN 29 December.

Granen. Eng. Tarwe volle prijzen en vreemde 1/ hooger. Gerst vast en Haver stil. — Veemarkt van heden 3700 Runderen, 172 Kalveren, 13,700 Schapen en 270 Varkens. Voor beste Runderen werd 5/, voor Kalveren 5/, voor Schapen 6/ en voor Varkens 4/6 betaald.

LIVERPOOL 29 December.

Katoen. Heden zijn 20,000 b. afgedaan tot ⅛ a 1 d. hoogere prijzen.

BERLIJN 29 December.

Rogge 46⅛, op lev. 46⅛. — *Raapolie* 14⅞, op lev. 14⅛.

RIO-JANEIRO 9 December.

Koffij 6 $ 600 a 6 $ 700; uitvoer 95,000 b., waarvan naar het Kanaal 27,000 b.; voorraad 85,000 b. — *Vracht* naar Eng. 55/ a 60/. — *Wissel* op Londen 27¼ d.

PARIJS 29 December.

Frankrijk 3 pc. 70.05; dito 4½ pc. 97.95; Cred. Mobil. 1157. Spanje 2 pc. 47; dito Binnenl. 3 pc. —.

LONDEN 29 December.

De Geconsol. 3 pc. 92⅞. Rusland 5 pc. 96; dito 4½ pc. 94. Spanje 2 pc. 46⅞; dito Cert. 9⅞; Amort. 23⅞. Portugal 3 pc. 48⅞. Mexico 3 pc. 32⅛. Venez. 4½ pc. 24¾; Uitg. 12⅞. Illin. Bonds 81. Grieken 5 pc. 16; dito Coup. 6¾.

WEENEN 29 December.

Oostenrijk Metalliek 5 pc. 75.80; dito Nat. 5 pc. 82. Wissel op Londen ƒ 115.60.

FRANKFORT 29 December.

Oostenrijk Metall. 5 pc. 65; dito Nation. 5 pc. 69. Spanje 2 pc. 46½; dito 3 pc. 50.

ANTWERPEN 29 December.

België 4½ pc. 99⅛; dito 2½ pc. 60⅛. Spanje 2 pc. 45 11/16; dito Binnenl. 3 pc. 49. Oostenr. Metall. 5 pc. 65⅛; dito Nation. 5 pc. 69⅞.

BINNENLAND.

ROTTERDAM 28 December.

In het tot deze Courant behoorend **Bijvoegsel** *zijn opgenomen de* **Uitvoerige Verslagen** *van de* **Zittingen** *der* **Eerste Kamer** *van de* **Staten-Generaal**, *gehouden ll. Zaturdag avond en Heden.*

De Eerste Kamer der Staten-Generaal heeft heden hare gewigtige beraadslagingen over de Staatsbegrooting voor 1863 ten einde gebragt. Eerst heeft de Minister van Kolonien eene langdurige rede gehouden tot beantwoording van hetgeen in den loop van deze discussien ten aanzien van het koloniaal beleid in het midden gebragt is. Het voornaamste van zijne rede was, dat hij deed uitkomen dat het Kabinet zijne rigting was toegedaan, en hij dus niet op zich zelven stond. Daarom vroeg hij, waartoe eene afstemming van het Hoofdstuk leiden zou. Na zijne uitgebreide rede hebben de heeren Boreel van Hogelanden, Cremers, Schimmelpenninck van der Oije, Hartsen en van der Heim van Duyvendijke nog het woord gevoerd en op nieuw aangetoond dat, hoe veel hoogachting de Minister van Kolonien ook persoonlijk verdiende, men de verantwoordelijkheid niet wilde dragen om het beleid der koloniale aangelegenheden langer aan zijne handen toevertrouwd te zien; sommigen keurden zijne rigting af, anderen begrepen dat hij in allen gevalle geen krachtig woordvoerder en verdediger daarvan was. Het was blijkbaar dat de rede van den Min. geen gunstigen indruk op de Kamer had gemaakt, want de sprekers kwamen met hem in geen verdere breede ontwikkeling, maar pasten, zoo als de heer Schimmelpenninck zich uitdrukte „*la mort sans phrase*" op hem toe. De Min. van Binnenl. Zaken hield daarop eene korte rede, waarvan de strekking was aan te toonen dat het doelmatiger ware het koloniale vraagstuk te behandelen en tot eene oplossing te brengen bij de beraadslagingen over de cultuurwet. Hierop volgde nieuwe bestrijding van de heeren Hartsen, van Nispen en Viruly, een wederantwoord van den Min. Thorbecke, en eene opheldering van den Minister van Kolonien aan den heer Fransen van de Putte. — Hierop zijn de beraadslagingen over Hoofdstuk IX (*Departement van Kolonien*) gesloten. — In omvraag gebragt is het Hoofdstuk **verworpen** met 30 tegen 4 stemmen. *Voor* de heeren: van Swinderen, Cost Jordens, Hartevelt en Sassen. *Tegen* de heeren: de Vos van Steenwijk, Michiels van Kessenich, Taets van Amerongen, van der Oudermeulen, Huydecoper van Maarsseveen, Schimmelpenninck van der Oije, van Aylva van Pallandt, Blankenheym, Bosch van Drakestein, Villers de Pité, Tonckens, van Nispen van Pannerden, van Andringa de Kempenaer, 't Hooft van Benthuyzen, Beerenbroek, van Heeckeren van Wassenaar, van der Heim van Duyvendijke, Hartsen, van Rhemen van Rhemenshuizen, Viruly, van Wessem, van Beeck Vollenhoven, Fransen van de Putte, Nobel, van Sassen van Ysselt, Quintus, van der Lek de Clercq, Cremers, Boreel van Hogelanden en de Voorzitter, de heer Philipse.

Afwezig de heeren Rijsterborgh, van Meeuwen, van den Dries, van Eysinga en van Weel.

Derhalve zal de Koning eerbiedig worden verzocht dit wetsontwerp in nadere overweging te nemen, terwijl van het gevallen besluit op de gebruikelijke wijze zal worden kennis gegeven aan de Tweede Kamer.

Daarna zijn zonder beraadslagingen met algemeene stemmen **aangenomen** Hoofdstuk X (*Onvoorziene Uitgaven*) en het wetsontwerp *tot vaststelling van 's Rijks Middelen* voor 1863.

Vervolgens is de Vergadering door den Voorzitter tot nadere bijeenroeping gescheiden. Men verwacht nu spoedig de bijeenroeping van de Tweede Kamer der Staten-Generaal tot behandeling van eene credietwet voor het Hoofdstuk van Kolonien, terwijl dan ook de Eerste Kamer tot dat einde moet terugkeeren, alsook tot behandeling van het wetsontwerp nopens de Waterwegen.

Bij Koninklijk besluit is herbenoemd tot burgemeester der gemeente Rotterdam de heer J. F. Hoffman.

Tot predikant bij de Ned. Hervormde gemeente alhier is heden beroepen ds. N. H. de Graaf, te Apeldoorn.

In de heden avond gehoudene Openbare Vergadering der Commissie ter bevordering van het onderzoek naar de verschijnselen op den Oceaan, in het gebouw der Koninklijke Nederlandsche Yachtclub, trad als spreker op de heer J. P. A. François, die, naar aanleiding van de door het Koninklijk Nederlandsch Meteorologisch Instituut bewerkstelligde en verlangde weêrkundige waarnemingen, waarin de barometer-verschillen de eerste plaats bekleeden, den *Barometer* ten onderwerp had gekozen. Alvorens over te gaan tot het verklaren van de inrigting en het gebruik van dit werktuig, toonde de spreker aan dat de lucht werkelijk drukt; de werking der gewone zuigpomp werd daaruit verklaard, en dit leidde tot het bespreken van de uitvinding van den gewonen bak-barometer. Nadat deze in eenige bijzonderheden was nagegaan en de verschillende correctiën waren besproken, werden de voornaamste inrigtingen, welke men tegenwoordig aan die werktuigen gaf, verklaard. Zooveel mogelijk werd dit een en ander door proeven aanschouwelijk voorgesteld. — In den aanvang had de spreker er op gewezen dat de barometer, veelal oneigenaardig, weêrglas genoemd werd. Ten slotte werden nu de voorwaarden besproken, waaronder men het regt zou krijgen een barometer alzoo te noemen. Daartoe behoorden de volgende: de barometer moet met een standaard vergeleken zijn, de verschillende correctiën moeten aangebragt worden, de windrigting mag niet worden verwaarloosd, en gelijktijdige waarnemingen, elders gedaan, moeten in rekening gebragt worden. Op deze wijze worden op verschillende plaatsen zoowel hier te Lande als elders waarnemingen gedaan en de uitkomsten door middel van de telegraaf o. a. naar onze zeehavens overgebragt. Menig schip reeds heeft, daardoor gewaarschuwd, een storm in de haven, in plaats van in zee, afgewacht.

Gedurende de pauze had een gemeenzaam onderhoud plaats, waarin de heer François nog verscheidene vragen omtrent het behandelde onderwerp beantwoordde en eenige verlangde ophelderingen gaf. Vervolgens werd door dien heer aan hen, die de zaak nader wenschen te bestuderen, ter lezing aanbevolen het door den hoogleeraar Buys Ballot in 1860 uitgegeven geschrift: „Regelen voor aanstaande weêrsverandering in Nederland," waaruit hij eenige fragmenten mededeelde, onderanderen om te doen uitkomen hoe de hoogleeraar, wel verstaan, het ongegronde van verscheidene nopens het weder en den barometer in zwang zijnde begrippen in het licht stelt.

De Voorzitter, de heer Joost van Vollenhoven, bragt vóór het sluiten der bijeenkomst den spreker warmen dank voor zijnen arbeid, en de Vergadering toonde door hare toejuiching, dat zij daarmede volkomen instemde. Wij maken dan ook met ingenomenheid melding van deze voordragt, die duidelijkheid aan volledigheid, populariteit aan wetenschappelijkheid paarde.

Gedeputeerde Staten van de provincie Zuidholland, in aanmerking nemende het op den 18 dezer plaats gehad hebbende overlijden van den heer R. H. van der Wayfort, lid der Staten van Zuidholland, voor het hoofdkiesdistrict Ridderkerk, en die in het jaar 1865 zou hebben moeten aftreden, hebben bepaald: 1°, dat de verkiezing van een lid der Prov. Staten voor het hoofdkiesdistrict Ridderkerk, ter vervanging van den heer van der Wayfort voornoemd, zal plaats hebben op dingsdag den 20 januarij e. k.; en 2°, dat, wanneer eene herstemming mogt worden vereischt, deze zal geschieden op dingsdag den 3 februarij daaraanvolgende.

Zr. Ms. stoomschip Apeldoorn, onder bevel van den luit. ter zee 1ste kl. J. A. H. Hugenholtz, van het Nieuwe Diep naar Batavia via de Kust van Guinea, is den 27 dezer behouden te Plymouth binnengekomen.

De commissaris van politie te Bolsward heeft berigt, dat aldaar door een handelsbediende in het postkantoor bezorgd en overhandigd is een brief, geadresseerd aan den heer F. Driver, te Amsterdam, per boot, waarin gesloten waren verschillende bank- en muntbiljetten en coupons, welke brief niet aan zijn adres is bezorgd.

Door ds. A. Verwey, predikant te Zutphen, questor der Zutphensche classicale weduwenbeurs, is dezer dagen ontvangen een paket, waarin vijf Oostenrijksche certificaten Nationale Metallieken, ieder van 1000 fl., en twee Oostenrijksche certificaten Metallieken rente betaalbaar te Amsterdam, ieder van 1000 fl., met het volgend opschrift: „Van een viertal broeders der classis van Zutphen, tot verbetering van de classicale weduwenbeurs en tot opwekking der Christelijke liefdadigheid onder de gegoeden der broeders en overige leden der gemeente, ten behoeve der weduwen van de ambtsbroeders, die voor het grootste gedeelte ondersteuning behoeven en daarop aanspraak hebben."

(Kerk. Cour.)

Aangenomen het beroep naar de Herv. gemeente te Dordrecht door ds. P. Steen, th. dr. en predikant te Delden.

'S GRAVENHAGE 29 *december*. — Heden is bij den Hoogen Raad, kamer van strafzaken, behandeld de zaak van H. J. Oosterhof, zaakwaarnemer, requirant van cassatie tegen een arrest van het Provinciaal Geregtshof in Friesland, waarbij hij is schuldig verklaard aan het verduisteren van gelden, die hij ontvangen had om te beheeren als armvoogd en secretaris-penningmeester te Rouwerd, waartoe hij was benoemd door den Gemeenteraad te Rouwerderhem, en te dier zake is veroordeeld. De heer mr. H. M. van Andel heeft voor den requirant als middelen van cassatie aangevoerd en ontwikkeld: 1°, schending van art. 202, alinea 3, van het wetboek van strafvordering, doordien, nadat de raadsman van den beschuldigde het laatst gesproken had, aan een der getuigen nog eene vraag is gedaan, zonder dat blijkt, dat de beschuldigde en zijn raadsman in de gelegenheid waren gesteld daarna nog het woord te voeren; 2°, schending van artt. 427 en 436 van het wetboek van strafvordering, in verband met artt. 1905, 1907 en 1925 van het burgerlijk wetboek, en artt. 69 en 102 der gemeentewet, doordien bewijskracht is toegekend aan een extract van de notulen van den Gemeenteraad, zonder dat uit eenige onderteekening blijkt, dat de notulen door den Gemeenteraad zijn vastgesteld. Den 6 januarij aanstaande zal in deze zaak door het Openbaar Ministerie conclusie worden genomen.

Nog is bij den Hoogen Raad, kamer van strafzaken, behandeld het beroep van het Openbaar Ministerie bij de Arrondissements-Regtbank te Maastricht, tegen den baron de Negri, door die Regtbank, met vernietiging van een vonnis van het kantongeregt te Sittard, van alle regtsvervolging ontslagen, ter zake van overtreding van art. 29, n.s 7, 30 en 32 van het reglement op de wegen en voetpaden in de provincie Limburg. Nadat in deze zaak verslag was uitgebragt door den rapporteur raadsheer Voorduin, heeft de advocaat mr. G. Belinfante het beroep in cassatie bestreden en het vonnis der Regtbank verdedigd. De conclusie is bepaald op 31 dezer.

— Het heeft Z. K. H. Prins Frederik der Nederlanden behaagd voor eenige exemplaren in te teekenen op „de Nederlandsche Werkman."

— Heden heeft ten Raadhuize de aanbesteding plaats gehad van het herstellen en vernieuwen van eenige gemeentegebouwen en aanhoorigheden. De minste inschrijver was de heer G. IJ. de Haas alhier, voor de som van ƒ 1916.

— Ook hebben aan het lokaal van het Provinciaal Bestuur van Zuidholland de aanbestedingen plaats gehad: 1°, van het gedeeltelijk opruimen van de in de rivier de Nieuwe Maas bestaande vernaauwing te Charlois, in de provincie Zuidholland; minste inschrijver de heer G. de Hoog te Gorinchem, voor de som van ƒ 12,980; 2°, het onderhoud der defensieve inundatiesluizen, in de Lingendijken boven Asperen, ingaande met den dag der goedkeuring van de aanbesteding en eindigende den 31 december 1865; minste inschrijver de heer P. de Groot te Asperen, voor de som van ƒ 797; 3°, de levering van steenkolen ten behoeve van den stoomwatermolen aan den Arkelschen Dam in het jaar 1863; minste inschrijvers de heeren A. van der Leeuw en Zoon en Co. te Rotterdam, voor 49 3/5 cts. per mud, en 4°, de levering van steenkolen ten behoeve van het stoombaggervaartuig op de benedenrivieren in Noordbrabant en Zuidholland, in het jaar 1863; minste inschrijver dezelfde firma, voor ƒ 0.50 per mud.

— Naar wij vernemen zal de zaak van Giovanni Roncaglioli, beschuldigd van den 17 augustus ll. aan het Hoofd te Schiedam met een dolksteek den persoon van Gerrit Klein te hebben gedood, op den 15 januarij e. k. bij het Provinciaal Geregtshof in Zuidholland alhier in behandeling komen.

SCHEVENINGEN 27 *december*. — De steurharingvisscherij, welke, in het algemeen genomen, gedurende de laatste jaren zoo veel stof tot dankbaarheid gaf, is dit jaar weder bij uitnemendheid gezegend afgeloopen. Door 129 schuiten toch, waaruit de haringvloot bestond, is aangebragt de aanzienlijke hoeveelheid van 23,842,005 stuks steurharing. In 1859 werden gevangen met 127 schuiten 21,522,600 stuks. In 1860 met 123 schuiten 17,682,500. In 1861 met 129 schuiten 16,381,365 stuks. — In 1859 bedroeg de besomming ƒ 327,377.94; in 1860 ƒ 336,602.50; in 1861 ƒ 343,341.07, en over dezen teelt ƒ 366,616.26, en alzoo ƒ 23,275.19 meer dan het vorige jaar, toen de besomming reeds zeer hoog genoemd mogt worden.

De vloot, ofschoon bemand met ongeveer 1100 koppen, had slechts één enkel sterfgeval te betreuren. Een jong matroos, met name Maarten Ros, had het ongeluk voor Flamborough-head over boord te vallen en noodlottig te verdrinken.

LEYDEN 28 *december*. — Onder de bezendingen waarin zich, in het afgeloopen jaar, het Rijks museum van natuurlijke historie alhier mogt verheugen, bekleedde eene van de Goudkust ontvangen verzameling van zoogdieren en vogelhuiden, benevens slangen, insecten enz. eene eerste plaats. Zij kwam die inrigting toe door tusschenkomst van den thans afgetreden Gouverneur, den luitenant-kolonel C. J. M. Nagtglas, aan wiens geheel belangelooze medewerking en ondersteuning het Museum in twee jaren tijds vier verzamelingen te danken heeft, allen, even als deze laatste, zeldzame en kostbare voorwerpen bevattende. Met vertrouwen mag van den nieuw benoemden Gouverneur, den heer Elias, verwacht worden, dat ook hij aan het verder onderzoek der natuurlijke geschiedenis van dit gedeelte onzer Overzeesche Bezittingen zijne welwillende ondersteuning niet zal onthouden.

— Gisteren morgen zijn te Noordwijk ongeveer 500 Noordsche deelen, waaronder een mast, aangedreven, naar men vermoedt, afkomstig van eene Noordsche brik met hout geladen, en tijdens den laatsten storm vergaan. De pink, die te Katwijk nog met bezorgdheid werd te huis verwacht, is eergisteren behouden teruggekeerd. Zij had zich onder den Engelschen wal voor het stormweer gevrijwaard. Langs het strand te Katwijk was gedurende de geheele week veel wrakhout opgemerkt.

AMSTERDAM 28 *december*. — Gisteren nacht is alhier brand ontstaan in het huisje van den beambte der stedelijke belastingen, in den Binnen-Amstel bij de Hoogesluis, dat in twee uren tijds met een gedeelte van den steiger is afgebrand.

AMSTERDAM 29 *december*. — Heden werd alhier in het *Odéon* gehouden de Algemeene Vergadering van aandeelhouders in de Hollandsche IJzeren Spoorwegmaatschappij, waarin 53 stemmen 401 aandeelen vertegenwoordigden. De voorgestelde wijzigingen der statuten, zoo als die ten hoofdkantore der Maatschappij hadden voorgelegen, werden met *algemeene* stemmen aangenomen.

— Eergisteren hield de afdeeling Natuurkunde der Koninklijke Akademie van Wetenschappen hare gewone vergadering, bijgewoond door 18 leden. Bij voortdurende ongesteldheid van den heer Vrolik nam de heer Matthes het secretariaat waar. Het nieuwe lid, de heer van Kerckhoff, werd door den voorzitter verwelkomd. Van mevr. E. M. Brandts, geb. Jordens, was ingekomen het berigt van het overlijden van haren echtgenoot, den heer dr. A. Brandts. Voor notificatie is aangenomen eene missive van den Minister van Binnenlandsche Zaken, houdende kennisgeving van de ontvangst van het 4de verslag betreffende de verzakking te Nijmegen. De Minister verzoekt bij de uitgave 25 exemplaren te mogen ontvangen. — Namens de commissie *ad hoc* werd door den heer van der Boon Mesch verslag uitgebragt over steentjes, bij sommige bronnen van Finland gevonden, en door den heer Leemans, namens den heer J. Ackersdijk, der Akademie toegezonden. De conclusie van het rapport: — dat de steentjes gewone natuurvoortbrengselen zijn, bestaande uit mergel rijk aan koolzure kalk, die op onderscheidene plaatsen van Zweden gevonden worden en in onderscheidene wetenschappelijke werken zijn beschreven, en dat alzoo de steentjes aan den heer Leemans behooren te worden teruggezonden, onder verwijzing naar genoemde werken, — is aangenomen. — De heer v. d. Boon Mesch leverde eene wetenschappelijke bijdrage over kleurstoffen, door de Japannezen getrokken uit de Carthamus tinctorius en, het onderzoek daarover door hem in het werk gesteld. — De heer Kaiser las voor een voorloopig verslag van de waarnemingen op de sterrewacht te Leyden gedaan, omtrent de planeet Mars, bij haren tegenstand in het jaar 1862. — De secretaris deelde eene bijdrage mede, door den heer v. d. Willigen ingezonden, handelende over electrische ringen. — Voor de verslagen en mededeelingen waren ingezonden: *a*, door den heer Donders, een stuk getiteld, Refactie anomalien, oorzaken van strabismus, en namens dr. P. Q. Brondgeest, assistent bij het physiologisch laboratorium te Utrecht, een stuk over eene nieuwe methode om het aantal en den duur der hartslagen te registreren; *b*, door den heer Bleeker, eene bijdrage, getiteld: Beschrijving en afbeelding van eene nieuwe soort van *Abramis* uit de omstreken van Leyden.

BREDA 27 *december*. — Met het leggen van een dubbel spoor voor den Staatsspoorweg Breda-Tilburg, op het terrein nabij deze vesting, is men gereed. Ook met de brug die nabij het Nieuweveer over de rivier de Mark voor de lijn Breda-Moerdijk gelegd wordt, is men zoo verre gevorderd, dat men een aanvang heeft gemaakt met het leggen van het overdek.

TILBURG 27 *december*. — Heden morgen circa 5 ure ontstond brand in de wijk Oost-Heystraat, aan de huisinge, toebehoorende aan P. Drabbe en G. Brands, zijnde twee huizen, bevattende drie woning… weinig of niets is gered kunnen worden, en de … zaak van den brand is onbekend; alles was … brandschade verzekerd.

— Het concert van de Nieuwe Koninklijke Harmo… ten voordeele van de armen der verschillende gez… heden, heeft vrijdag avond plaats gehad; de opbre… bedraagt ongeveer ƒ 440, terwijl de uitvoering … diverse muziekstukken niets te wenschen heeft o… gelaten en zeer ter eere strekt van al de liefhebb… waaruit dat muziekgezelschap bestaat.

ARNHEM 28 *december*. — Het Provinciaal Geregt… van Gelderland heeft gisteren uitspraak gedaan in … zaak van L. J. Brouwers, en, hem schuldig verklare… aan moedwilligen manslag, veroordeeld tot 20 ja… tuchthuisstraf.

KAMPEN 27 *december*. — Met de stoomboot … Graaf van Rechteren is in deze week weder eene gro… menigte machineriën en ijzerwerk voor Twenthe … Engeland aangebragt.

LEEUWARDEN 27 *december*. — Heden nacht o… stond alhier een hevige brand ten huize van Jans… kleedermaker en koopman bij de voormalige Vrouw… poort. De bewoners konden zich slechts met mo… redden, en voor de belendende gebouwen besto… groot gevaar, hetwelk afgewend is, doch eerstgenoe… perceel is geheel uitgebrand, en van den inboe… en koopmansgoederen nagenoeg niets gered.

SCHIERMONNIKOOG 27 *december*. — Aan het st… alhier is komen aandrijven de giek eener boot, wo… verondersteld wordt van de in zee zijnde loodsboo… zijn, waardoor de niet ongegronde vrees ontstaat, … deze met man en muis gebleven is. Mogt dit … zijn, dan zou dit reeds de derde loodsboot zijn … het Friesche zeegat, die op deze wijze bleef, en … in een tijdsverloop van zes a zeven jaren.

Burgerlijke Stand.

ROTTERDAM 29 December.

OVERLEDEN: N. J. van Halteren, wedr. van M. … Maisonneuve, 63 j. — A. A. Schröder, d., 1 m. — … van Duyl, vrouw van J. Moulijn, 63 j. — J. C. Fe… d., 1 j. — F. van der Tak, z., 1 j. — J. E. Poe… d., 1 j. — A. J. J. van der Voo, man van M. … Montfoort, 33 j. — M. C. van Linn, d. 1 j. — … Rinek, z., 3 m. — E. Perin, d., 1 j. — D. A. Hoe… z., 2 j. — J. J. E. Gulbransen, d., 1 j. — D. van … Heuvel, d., 1 j. — A. Groeneweg, d., 4 m.

BEVALLEN: J. F. Velthuyzen, geb. Zwaanev… levenl. d. — J. M. van Binsbergen, geb. Dupken, z. … J. E. Klaasen, geb. Weijerbos, d. — E. Smit, geb. … der Kolk, z. — M. M. D. Koelega, geb. Versigny, z. … S. van der Velde, geb. Rijken, z. — M. J. Nootebo… geb. Kramer, d. — G. van Gent, geb. Verbeet, z. … K. Verhagen, geb. Neveling, d. — W. van Gemert, … Bakker, z. — M. J. Nolte, geb. Deben, z. — A. … Mosmans, geb. Rensen, d. — E. van Steenbergen, … van Eyk, z. — S. G. Slieker, geb. Dolk, d. — S. … Herwaarden, geb. van Tiel, z. — M. C. Schweitzer, … Baarentse, d.

In lading liggende Schepen.

Te Rotterdam.

BATAVIA en SOERABAIJA, voor Passagiers en Goede… het buitengewoon snelzeilend gekoperd Nederl. Clipp… Fregatschip Oranje Nassau, kapit. G. Strang van He… Adres bij de Cargadoors P. A. van Es & Co en Vlierbo… & Suermondt, te Rotterdam, en de Groot Roelants & C… te Schiedam.

BATAVIA en SOERABAIJA, het Nederl. Fregatsch… Johannes Lodewijk, kapit. A. H. van der Waal. Ad… ten Kantoren van Kuyper, van Dam & Smeer en Hu… & Blokhuyzen.

BATAVIA en SINGAPORE, het Ned. Barkschip Admi… de Winter, kapit. H. A. Bunnemeijer. Adres bij Hu… & Blokhuyzen en Kuyper, van Dam & Smeer.

BELFAST, het Nederl. Kofschip Diana, kapit. J. J. F… Adres bij Kuyper, van Dam & Smeer.

GIBRALTAR, het Ned. Schoenerschip Pomona, kapit… Haddeman. Adres bij Seeuwen en Co.

JERSEY en GUERNSEY, de Eng. Kotter Marco, kap… Wm. Richardson. Adres bij Hudig & Blokhuyzen.

LISSABON, het Nederl. Schoenerschip Vertrouwen, kap… W. Kal. Adres bij Seeuwen en Co.

MALMOE, het extra snelzeilend Zweedsch Briksch… Adrette, kapit. S. Petterssen. Adres bij Kuyper, … Dam en Smeer.

NEW-YORK, het Mecklenb. Brikschip Mentor, kap… P. C. Duwell. Adres bij Kuyper, van Dam & Sme… en Wambersie & Zoon.

PADANG, mede voor Passagiers, waartoe hetzelve u… muntend is ingerigt, het Nederl. Barkschip Julie, kap… R. Brem. Adres de Reeders van Overzee & Co., … Cargadoors Hudig & Blokhuyzen en Kuyper, van D… & Smeer, alhier, en de Coningh & Co., te Amsterda…

SAMARANG (direct), het extra snelzeilend Nederlandsch gekoperd Barkschip Vijf Vrienden, kapit. C. Joh… Adres ten kantoren van Kuyper, van Dam & Smeer … Hudig & Blokhuyzen.

Vlaardingen.

GIBRALTAR en PALERMO, het Nederl. Hoekerschip Californië, kapit. D. van der Valk. Adres bij Kuyper, van Dam & Smeer.

GIBRALTAR en MALTA, het Nederl. Hoekerschip Levant, kapit. C. van Gelderen. Adres bij Kuyper, van Dam & Smeer.

Beursberigten.

ROTTERDAM 29 December.

		l. k.	h. k.	gebl. k.
Nederl. . . Werk. Schuld 2½	pCt.	64⅜		
„ dito dito 3	„	77		
„ Oblig. H.-Spw. 4½	„	97		
Portugal. . Oblig. 1856/62. 3	„	45 13/16	45⅞	45⅞
Rusland . . Obl. bij Baring. 4½	„	90		
„ Obl. St. 1855. 5	„	90 15/16	91	90 15/16
„ dito Amst. . . . 4½	„	90½		
„ N. Leen. 1862. 5	„	91½		
„ d.° Spw.-Ad. . 5	„	206½	206¾	206½
Oostenr. . . Obl. in Metall. 2½	„	31⅛	31¼	31¼
„ dito dito 5	„	61	61¼	61¼
„ Nieuwe, Amst. 5	„	78⅝	78¾	78¾
„ d.° Nationale. 5	„	65¾	65⅞	65 15/16
„ Ad. fl. 500 1860	ƒ	470		
„ Ad. fl. 250, 1854	ƒ	248	252	252
Venez. . . . Obl. 1	„	11 13/16	11⅞	11⅞
Grenada . . Uitgest.		6 9/16		
Mexico . . . Obl. 3	„	30 1/16		
Turkije . . . Binnenl. 6	„	39¼	39⅜	39¼
Illinois . . . . . . Obl. 7	„	80¼		
„ dito Shares . . .	„	58½	58¾	

De beurs verkeerde heden algemeen in gunstige stemming. Bijzondere vermelding verdienen Russ. Spoorweg-Aandeelen, Portugesche en Oostenrijksche fondsen, welke vooral beide laatstgenoemden, met belangrijke omzettingen hunne rijzende beweging vervolgden.

Het Committé der Effecten-Handelaren,
A. J. DE JONGH, *Secretaris.*

Laatste prijzen ten *drie* ure: Portugal, Oblig. 1856/62, 3 pc., 45 13/16. Rusland, Oblig. te Lond., 4½ pc., 90; dito dito, 3 pc., 59½; dito te Amst., 4½ pc., 90½; dito Spoorw.-Aand., ƒ 206, ¾, ¼. Oostenrijk, Met., 2½ pc., 31⅜; dito Oude, 5 pc., 61¼, ½; dito Nation., 5 pc., 66; Priorit.-Loten, ƒ 137. Mexico, Oblig., 3 pc., 30 1/16; Venez., Oblig., 1 pc., 11⅞. Griekenl., Oblig., 5 pc., 1…; dito Coup., ƒ 1 13/16. Illinois, Shares, 58½, ¾.

AMSTERDAM 29 December.

		l. k.	h. k.	gebl. k.
Nederland	Werk. Schuld 2½ pCt.	64¾	64½	64 7/16
	dito dito 3 "	76⅞		
	dito dito 4 "	99⅜	99⅞	99 13/16
	O.-I. Leening 4 "	99⅝		
	Amort. Synd. 3½ "			
	Hand. Maats. "	139¾	139⅞	139¾
	Holl. Spw.... "			
	Rijn-Spw.... 4½ "			
België	Cert. Rothsch. 2½ "	56		
Spanje	Buitenlands.. 2 "	45¾	45 13/16	45¾
	dito 3 "	53⅝		
	Binnenlands. 3 "	49¼	49⅝	49 5/16
	Amort. Schuld	23½		
	Bew. v. Coup.	9⅝	9¾	9¾
Portugal	Obligatien... 3 pCt.	46½	46¼	46¼
	dito 1856/60. 3 "	45 11/16	45 13/16	45 13/16
	dito 1862.... 3 "	45 11/16	45¾	45¾
Rusland	Ob. Hope en C. 5 "	101¾	101⅞	101¾
	dito 1828/29. 5 "	100⅜	100⅞	100¾
	Cert. 1831/33 5 "	83 13/16		
	d.° 1840.... 4 "	75¾		
	d.° Stieglitz.. 4 "	76⅞		
	d.° d.° Nieuwe 5 "	84¾		
	d.° d.° 1855 N. 5 "	91		
	d.° te Lond. 3 "	59½	59⅞	59½
	N. Leen. 1862 5 "	91¾	91⅞	
	Inschr. v. Ass. 6 "	53½	53⅝	53⅝
	Cert. v. dito.. 6 "	53½	53⅝	53⅝
	Spw.-Actien. 5 "	206	206¾	206½
Polen	Aand. 1835.. "	165½		
	Oblig. ...... 4 pCt.			
	Oblig. 1859.. 5 "			
	Aand. 1854.. 3½ "	225½		
	Ob. Gollen C. 5 "	62		
	d.° dito 4 "			
Oostenr.	d.° Met. Oude 5 "	61¾	62	61 13/16
	d.° Metalliek. 2½ "	31¼	31½	31⅝
	d.° N. te Ams. 5 "	79	79¾	79⅝
	d.° Nat. Met. 5 "	65¾	66⅛	66 1/16
	W. Ad. fl 250 4 "	247	251	251
Braziliè	1824, £ 100 5 "	98½		
Equador	£ 100.... 1 "	16⅝		
Venez.	Obligatien.. 2 "	23¾	23⅝	23 5/16
	Uitgestelde.. 1 "	11⅛	11 11/16	11 11/16
Granada	Obligatien.. 2 "	26⅝		
	Uitgestelde.. 1½ "	6½		
Mexico	Obligatien... 3 "	29⅞	29 1/16	
Illinois	.... 7 "	80		

Nederl., Leen. Holl.-Spw., 4 pc., 97; Rijnspw. Aand. (Stamm) 197¾. Belgie, Cert. Adm. Belg. Bank, 2½ pc., 55. Rusland, Cert. te Lond., 4½ pc., 90; dito bij Hope en Co. 1860, 4½ pc., 90½, 90⅛, 90⅞; Hypotheek, 4½ pc., 77¾. Polen, Spw.-Oblig., 81¾. Oostenrijk, Weener Bank-Act., f 817, f 825, f 821; dito Aand. 1839, 361; dito Aand. 1860, 5 pc., 468, 471, 471; Fr. Oost. Spw.-Obl. bij Hope, f 131¼, ¾, ¾; Oostenr. Cred. Loten 1858, f 135, f 135½. Braz., Geldl. 1843, £ 100, 5 pc., 97¾; dito 1852/60, 4½ pc., 91, ⅛. Gren., Oblig., 4½ pc., 29¾; dito Gest., 12, 1/16; Uitgest. Gestemp., 5⅞; dito Land-Cert., 56 c. Venez., Stellen, f 42½, f 42¾; 6 pct. Scrip 54⅞. Illinois, Spoorw.-Aand., 58½. Galv., Spoorw.-Oblig., 8 pc., 21, 21¼, 21; idem Stell., 8 pc., 21. Griekenl., Obl., 5 pc., 12⅞, 15/16, ⅞; dito Coup., f 1 13/16, f 1⅞. Turkije, Binnenl., 6 pc., 38 15/16, 39⅛, 39; dito Fransche, 6 pc., f 164.

Nationale Hypotheek-Bank, 99¼.

Beleening 4, Prolongatie 4½, 5, Disconto 4 pc.

Binnenlandsche fondsen iets aangenamer; Spaansche Coup. Cert. beter te plaatsen; de andere soorten daarentegen gedrukt; Oostenr. vast gestemd, en tot veel verhoogde prijzen gezocht; Portugesche, Russen bij Stieglitz 6de serie en 3 pct. Russische zeer gezocht en hooger in prijs, doch Russische Spoorweg-Actien konden zich door winstrealisatie niet op de vorige koersen souteneren. In de andere soorten was de markt tamelijk vast.

Laatste prijzen ten 5 ure: Oostenr., Metall., 5 pc., 61¾; dito Nation., 5 pc., 66 a 1/16.

Prijzen der Coupons: Metall. 1863 f 24.95; dito Nat. f 28.—; Napels. f —; div. Eng. per £ f 11.62½; 5 pc. 4½ en 5 pcts. Eng. Russen f 11.62½; Fransche f 55⅜; Belgische f 55½; Pruiss. f 34⅜; Spaans. Piasters f 2.39½; Hamb. Russen f 33½; Russen in Z. R. f 34. Papieren Roeb. —. Pools. in fl. 27½; dito in Roeb. f —. Spanje in fr. 55⅝. Dollars f —.

Officiële Wisselkoersen.

ROTTERDAM 29 Dec.

	2 maanden.	Kort.
Londen....	11.62	11.67½
dito 3/m..	11.59	—
Parijs.......	55 5/16	—
dito 3/m..	55 1/16	55 11/16
Bordeaux.	55 1/16	55 7/16
Hamburg.	34 15/16	34 13/16
dito 3/m..	35 3/16	—
Petersb. ..	169	—
Livorno...	45⅝	—
Genua.....	45⅝	—
Napels....	77½	—
Antwerp..		1½ v
Berlijn.....		172.
	6 weken.	**Kort.**
Frankfort.	98½	—
Augsburg.	98	—
Weenen...	97	—
Triest......	96⅝	—

Disconto 4 en 4½ pc.
Parijs 1 m. 55 7/16.

AMSTERDAM 29 Dec.

	2 maanden.		zigt.	
Londen....	11.63¾	g	11.70	p
Parijs.......	55 7/16	g	55 13/16	p
Bordeaux.	55	g	—	g
dito ½/m.	55⅝	g	—	g
Hamburg.	34 15/16	g	35 5/16	g
Genua.....	45½	g	—	g
Livorno...	45½	g	—	g
Napels.....	77½	g	—	g
	3 maanden.		**zigt.**	
Madrid....	238	g	—	g
Cadix......	237	g	—	g
Sevilië.....	235	g	—	g
Bilbao.....	235	g	—	g
Lissabon..	41	g	—	g
Porto.......	40⅝	g	—	g
Petersb...	171	g	—	g
	6 weken.		**zigt.**	
Weenen...	99	g	—	g
Augsburg.	98½	g	—	g
Frankfort.	98½	g	—	g
Rotterdam ¼.				

Handelsberigten.

ROTTERDAM 29 December.

Graan- en Meelberigt van E. & W. Bouwman.

Granen en *Zaden.* Binnenl. Granen weinig ter markt en tot kleine verlaging afgegeven; er is verkocht Tarwe: 127/128 ℔ Bovenl. f 294, f 295; 128/129 ℔ dito Rin f 304, f 305, f 310 per 2400 kil. Rogge: 150/2 ℔ Koningsb. f 232; 147/2 ℔ Taganrok f 215. Koolzaad: puik Vlaamsch in zakken £ 80½.

Meel matig gevraagd, Tarwe Meel van verschillende merken 1ste kwal. van f 17.50 tot f 18.50; 2de dito van f 14.25 tot f 16; 3de dito van f 11.25 tot f 12.50; superf. kwal. Pools. f 19.25, f 19.50; Keizers dito f 20.75, f 21; extra f 22.25, f 22.50; Rogge dito 1ste kwal. f 16.25 tot f 17.25.

Van 22 tot 27 Dec. Invoer uit Zee: 125 l. Tarwe, 366 l. Rogge, 22 l. Boekweit, 54 l. Lijnzaad, 22 l. Koolzaad en 21,160 kil. Meel. Van den Rijn: 153 l. Tarwe, 9 l. Boekweit en 7300 kil. Meel. Doorvoer naar den Rijn: 148 l. Rogge.

Koffij. Uit de eerste hand afgedaan ca. 3730 b. Java ex Vijf Vrienden, als ca. 900 b. tot 45½ c. en ca. 2830 b. van 46 tot 50 c.

Meekrap werd weinig aangeboden; de vraagprijzen waren hooger dan vorige week doch de kooplust zeer gering.

Vlas. De vraag blijft tot vaste prijzen steeds aanhouden.

SCHIEDAM 29 December.

Granen. Verkocht: Rogge, 151 ℔ gedr. Pommer f 248 cont., f 250 6/w. Gerst, 133 ℔ N. Coursche f 200 3/m.

Moutwijn, per Ned. vat zonder fust f 13.25.
Jenever, " " " " " " 18.75.
Amst. Proef " " " " " " 20.—.

Alles zonder de belasting.

Spoeling per Ketel.................... " 2.10.

DORDRECHT 27 December.

Voorraad van *Granen*, *Zaden* en *Peulvruchten*, heden opgemaakt. 102 last witte Tarwe, 127 l. ongedr. en 102 l. gedr. Rogge, 74 l. winter en 15 l. zomer Gerst, 95 l. Haver, 18 l. Spelt, 53 l. Boekweit, 10 l. Paarden- en 3 l. witte Boonen, 13 l. blaauwe en 67 l. witte Erwten, 254 l. Koolzaad, 165 l. Lijnzaad (buitenl. slag), 22 l. Kanariezaad en 34 l. Hennepzaad.

AMSTERDAM 29 December.

Suiker. Prijzen der Ruwe: Surinaamsch f 19 a f 28; Braziel wit f 31 a f 35; dito blond f 26 a f 30; dito bruin f 18 a f 25; Havana wit f 37 a f 40; dito blond f 26 a f 36; dito bruin f 19 a f 25; Java wit f 34 a f 39; dito grijs f 30 a f 33; dito blond f 26 a f 29; dito bruin f 19 a f 25; Manilla grijs f 25 a f 30; dito bruin f 19 a f 24; Maurit. blond en grijs f 25 a f 30; dito bruin f 18 a f 24.

Granen. Tarwe in een doen: 132 ℔ witbonte Pools. f 368. Rogge prijshoudend: 121 ℔ Taganrog f 211; 123/124 ℔ Pruiss. f 234; 122 ℔ dito f 220; 122 ℔ dito f 225; 119 ℔ Odessa f 203. Op levering in Mei f 190, f 191; Junij f 191. Gerst in een doen: 112 ℔ jarige Deens. f 189; 111 ℔ N. dito f 185. Haver en Boekweit zonder handel.

Zaden enz. Raapolie op 6/w. f 50; vlieg. f 48¾; 1 Sept., Oct., Nov. en Dec. f 44½, f 45; 1 Mei f 48½, f 48¾. Lijnolie op 6/w. f 40½; vlieg. f 39½; 1 Sept., Oct., Nov. en Dec. f 39½; 1 Maart, April en Mei f 39½, f 39½. Hennepolie op 6/w. f 47; vlieg. f 45⅞. Raapkoeken per 1040 st. f 85 a f 90. Lijnkoeken per 104 st. f 11½ a f 14.

Vetwaren. Traan. Zuidzee f 43 a f 44, bruine Lever- f 51, blanke f 54 a f 56. Rondvisch per 50 Ned. ℔ f 14. Ansjovis. 1862r f 8½, 1861r en 1860r f 8, 1859r en 1858r f 6.

Boter per 40 Ned. ℔: Friesche f 57 a f 60, Kuinder f 54 a f 58, Kamper f 57 a f 59, Deventer f 48 a f 53, Zwolsche f 54 a f 58.

Vee. Runderen 1ste kwal. f 180 a f 220, 2de kwal. f 160 a f 200, 3de kwal. f 140 a f 180; Schapen f 20 a f 28; Varkens 44 a 48 c. per Ned. ℔.

ANTWERPEN 27 December.

Koffij zeer stil doch prijzen vast. — *Granen* stil, de stemming is echter iets vaster. — *Oliezaden.* Riga Lijnzaad ord. kwal. fr. 65; Koolzaad f 20. — *Hop.* Aelst 1861 fr. 85. — *Harst.* Licht bruin Amerik. f 16½. — *Rijst* zeer stil. — *Terpentijn.* Fransche vaster op fr. 57 a 58.

HAVRE 26 December.

Katoen. De verkoopen bedroegen ll. Woensdag 4000 b. Heden is de markt niet zoo levendig; tot 3 ure werden slechts 900 b. afgedaan. Men noteert:

	t. bas.	bas.	t. ord.	ord.	b.ord.	bonne	belle
New-Orleans	290	305	318	330	340	350	360
Mobile.....	287	302	313	322	—	—	—
Georgia.....	285	298	305	317	—	—	—
Tinnevelly..	182	191	198	206	215	—	222

Voorraad 59,440 b.

Koffij. Haiti loco fr. 86 entr., Rio gew. fr. 105½. Bahia fr. 80 entr., Moka fr. 155 cons. — *Suiker.* Havana flaauw, n.° 12 fr. 28 a 28½ entr. — *Huiden.* M.-V. gedr. Ossen- en Koe- fr. 109, Ossen dito fr. 112½. — *Palmolie.* Wijdah fr. 49. — *Cacao.* Para fr. 78. — *Horens.* Rio Grande Ossen- en Koe- fr. 31. — *Granen* zeer stil. Meel Ohio extra fr. 31. Roode Amerik. Winter Tarwe fr. 54½ a 54¾ cons.

27 December.

Katoen zeer vast, verkoopen 600 b. — *Koffij* en *Suiker* als voren.

HAMBURG 27 December.

Granen. Tarwe in loco vast, in loco levering met eenigen omzet en eer iets vaster; op levering onveranderd en stil. Rogge in loco stil, van de Oostee 80 ℔ per voorjaar tot 76 rth. te koop en tot 75 rth. te plaatsen. — *Raapolie* in loco en per Dec. 31 mb. 2 sch. a 31 mb., per Mei 30 mb. 2 a 4 sch. — *Koffij.* Afgedaan 300,000 ℔ Ceylon en eene zeilende lading van 3200 b. Rio tot 6 13/16 sch.

KAAPSTAD 20 November.

De handel ofschoon stil is bepaald over het algemeen genomen gunstiger dan bij het vertrek der vorige mail, en er bestaat reden om te verwachten dat het begin van het aanstaande jaar goede uitkomsten zal opleveren. De oogst laat zich gunstig aanzien. In sommige wijngaarden heeft zich het iödium weder vertoond.

INVOER-ARTIKELEN. Men noteert: *Kaarsen.* Compositie 1/ a 1/1, Belmont Spermacetie 1/3 a 1/4. — *Koffij.* 1200 a 1500 b. Java, meer of min beschadigd, bedongen in veiling 83/. — *Boter* 1/2 a 1/3. — *Kaas.* Zoetem. 1/2. — *Suiker.* Verscheidene partijen Java zijn in veiling verk.; prijzen zijn lager. Voor Mauritius en Natal werd betaald goed blond 27/ a 28/, mooi blond 30/ a 33/. — *Koolteer* 20/. — *Thee.* Caper 20/ a 21/; Souchon schaarsch, puike soorten genieten veel vraag.

PORT ELISABETH 15 November.

Ofschoon de handel over het algemeen flaauw was gestemd, ging er toch veel in de eerste levensbehoeften om tot verhoogde prijzen.

UITVOER-ARTIKELEN noteert men: *Wol.* Fijne gew. 1/3 a 1/5, dito ongew. 8½ a 9½ d., grove gewass. 9 a 11 d., dito ongew. 6 a 7 d. — *Schapenvellen.* Lange wol 1a 2/6 a 2/9, dito dito 2a 1/9 a 2/, korte wol 1/ a 1/6. — *Huiden.* Gedr. 6/, gez. 3½ a 7⅝ d. — *Horens.* Ossen- en Koe- 2½ a 4½ d.

INVOER-ARTIKELEN. *Kaas.* Zoetem. 1/ a 1/1. — *Kaarsen.* Spermacetie 1/4 a 1/6, dito Belmont 1/3 a 1/4, Compositie 1/0½ a ½. — *Jenever.* GC per kist 19/ a 20/. — *Vrachten.* Naar Londen vette Wol ⅜ d., gew. ¼ d.; Vellen £ 8.8 a £ 9.9; Huiden 30/; Horens 30/.

Weerkundige Waarnemingen op 29 December 1862. — 8 uur v. m.

NAMEN der PLAATSEN.	BAROMETER te Maastricht en verschil.	WIND. rigting.	WIND. kracht.	TEMPERATUUR.	TOESTAND DER Lucht.	TOESTAND DER Zee.
	Millim.			*Celsius.*		
Hartlepool......	+ 3. 7	W.Z.W.	—	+ 6. 7	schoon.	slecht water.
Groningen......	— 1. 6	Z.	4	+ 5. 8	—	—
Helder..........	— 2. 9	Z.Z.W.	11	+ 6. 6	—	—
Yarmouth	—	Z.Z.W.	—	—	bewolkt.	—
Vlissingen	— 3. 1	Z.	15	+ 6. 6	—	—
Maastricht......	756. 3	W.Z.W.	3	+ 6. 2	—	—
Portsmouth	— 3. 9	Z.W.	harde wind.	+ 8. 9	regen.	hoog.
Plymouth	— 5. 5	W.	friss. bries.	+ 11. 1	bewolkt.	ruw.
Havre...........	— 1. 6	W.Z.W.	15	+ 9. 7	betrokken.	"
Parijs...........	— 0. 7	Z.	15	+ 5. 2	"	—
Brest	— 6. 2	W.Z.W.	15	+ 9. 4	regen.	onstuimig.

Alzoo grootste verschil in Nederland M 3. 1 V; generaal idem Ha 9. 9 B.

Scheepstijdingen.

Brouwershaven
28 en 29 dec. Niets gepass.
(28 W. Z. W.—W.)
(29 Z. W. t. Z.—W. t. Z., ruw weder, dikke lucht.)

Hellevoet *Aangek.*
28 dec. *Confiance*, Brongers, Genua
Engelina Petronella, Nagel, Newcastle
29 *Leda*, Fortman, Londen
Vertrouwen, Cordia, Hartl.
Vertrokken.
28 *Pioneer* (st.), Bristol
Fijenoord (st.), Londen
Holyrood (st.), Leith
Germania, Franke, Brouwershaven
28 De bark *Whistler*, kapit. Grant, is tegen den Noordwal aan den grond gedreven.
28 De *Whistler* is vlot en op de reede geankerd.
(28 Z.W.—Z.W. t. W.; 29 W. Z. W.)

Brielle *Aangekomen*
28 dec. *Leo* (st.), Londen
Seahorse (st.), Hull
29 *Earl of Auckland* (st.), Londen
Ocean Queen (st.), Hull
Norfolk (st.), Goole
(28 en 29 W.)

Maassluis (W.Z.W.)
28 dec. Niets gepasseerd.

Texel *Aangekomen*
27 dec. *Hermanna*, Pijbes, New-York
Vertrokken.
28 *Lion* (st.), Londen
(N. W.—W.Z.W.)

Vlissingen *Aangek.*
27 dec. *de Ruyter*, de Paepe, Buenos-Ayres
Arturo, Odessa

—o—

Bangkok *Aangek.*
20 oct. *Erasmus*, van Heiningen, Singapore

Singapore *Aangek.*
22 nov. *B. F. v. Dambenoy*, Kruymel, Batavia

Kaap de G. Hoop
Tafelbaai *Vertr.*
17 nov. *Alexander*, Dekker, Batavia

Simonsbaai *Vertr.*
14 nov. *Minister Thorbecke*, v. Duyn, (v. Batavia) Rotterdam

Algoabaai *Aangek.*
3 nov. *Kiandra*, v. d. Meer
v. Kuffeler, Swartwick (in lad. n. Batavia)

New-York *Aangek.*
13 dec. *Challenger*, Windsor, Rotterdam

Alexandria (E.) *Aang.*
11 dec. *Jantina Christina*, Bekkering, Newc.

Zante *Vertrokken*
10 dec. *Anneberg*, Mathiesen, Rotterdam

Venetië *Aangekomen*
22 dec. *Maria*, Puister, Amst.
23 *Triest* (st.), Buys, Rott.

Malta *Vertrokken*
19 dec. *Jantina Alida*, Pijbes, Amsterdam

Napels *Aangekomen*
16 dec. *Willem III* (st.), Amsterdam

Messina *Vertrokken*
6 dec. *Hermine & Elise*, v. d. Kooy, Rotterdam
8 *Geertina*, Brouwer, d.°
13 *Flavius*, Harms, Antw.

Cadix *Aangekomen*
17 dec. *Onderneming*, Trip, Genua (vertr. 19 n. Suriname)
19 *Wilhelmina*, v.d. Weyden, Rotterdam
Maria Johanna, Driest, Lissabon
Vertrokken.
19 *Aluda*, Dallinga, Rio-Grande
22 *Fortuna*, Mink, Buenos-Ayres
Vereeniging, v. Noord, Palermo

Oporto *Aangekomen*
19 dec. *Maria*, Ouwehand, Amsterdam

Queenstown *Vertr.*
25 dec. *Schoonderloo*, Otto, (v. Shields) Batavia (na volbragte reparatie)

Swansea *Aangekomen*
24 dec. *Stientje Roemeling*, Bruins, Bristol

Cardiff *Vertrokken*
23 dec. *Harmonie*, van Peer, Genua
25 *Anna Hendrika*, Ebling, Dordrecht

Bristol *Aangekomen*
26 dec. *Minerva*, van Ommeren, Havana

Gloucester *Aangek.*
26 dec. *Jeannette Rouline*, Hoeksema, New-York

Falmouth *Vertr.*
26 dec. *Janke Schuringa*, Brouwer, (v. Ibraïla) Dublin

Aangekomen.
26 *Vesta*, Top, Miragoane

Cowes *Vertrokken*
26 dec. *Triton*, Sandberg, (v. Gualagua) Hull

Portsmouth *Binneng.*
26 dec. *Jantina*, Lunenborg, Newcastle n. Sevilla

Londen *Aangekomen*
27 dec. *Jeanne Agatha*, Jager, Saltkallan
Wilhelmina, Kolkman, Sevilla

Gravesend *Vertr.*
27 dec. *Elisabeth Lollina*, Carst, Amsterdam

Harwich *Binneng.*
26 dec. *C. R. Sikkens*, Schaaf, Londen n. Groningen
Sieuwert & Johan, Net, dito n. dito

Yarmouth *Aangek.*
25 dec. *Geerdina*, Flik, Marseille

Shields *Aangek.*
27 dec. *Walborg*, Pietersen, Amsterdam

Antwerpen *Vertr.*
28 dec. *Königin Auguste*, Schaede, Valparaiso

Bremerhaven
Uit zee terug.
25 dec. *Margrieta*, Niessen, naar Amsterdam

Marstrand *Aangek.*
vóór 19 dec. *Hermanus Hesselaar*, Mellema, (om order)

Gothenburg *Zeilkl.*
23 dec. *Jan Hendrik*, Lelyvelt, Noordzee

Bergen *Aangekomen*
9 dec. *Morgenster*, Schlytter, Amsterdam
15 *R. Cobden*, Stibolt, Amst. n. Gothenburg

Christiania *Aangek.*
25 dec. *Fortuna*, Lycke, Amsterdam

Aarhuus *Aangekomen*
19 dec. *Albérdina Tjetskina*, v. d. Bos, Leith

Randers *Aangekomen*
20 dec. *Henriette*, Wever, Kennetpans

—o—

Rotterdam 29 dec. Kapit. Hart, voerende het stoomschip *Leo*, gisteren alhier van Londen aangekomen, rapporteert dat hem gisteren avond, Schouwen in peiling Z.O. t. O. 5 mijlen afstands, gepasseerd is het masteloos wrak van een groot schip, waarvan het dek gelijk was met het water.

Hellevoetsluis 27 dec. Volgens berigt van een op heden van Flakkee alhier aangekomen schipbreukeling, is bij Ouddorp gestrand het Eng. schoonerschip *Brothers*, kapit. J. Randsel, van Broadstairs n. West-Hartlepool. Van de equipage zijn vier man gered en twee verdronken.

Amsterdam 28 dec. Uit Baltishport wordt den 16 dezer gemeld, dat alhaar in goeden staat waren binnengeloopen de Ned. schepen *Jonge Andries*, k. Steffens, v. St. Petersb. n. Londen, en *Hendrika*, k. Vos, v. St. Pet. n. Elseneur. Het weder was zachter geworden, zoodat de genoemde kapiteins hoopten, bij verandering van wind de reis te kunnen voortzetten.

— 29 dec. Het schip *Frans & Elise*, k. Niedfeld, van Batavia herwaarts, is, volgens brief v. St. Helena dd. 27 nov., aldaar met schade aan het roer binnengeloopen, zou repareren; het toezigt van den agent van assuradeuren was afgewezen. (Corr. van de Vereenig. v. Assurad. alhier.)

Texel 28 dec. Gisteren is in de Eijerlandsche Gronden gestrand een schoener, geladen met machinerien, doch door den loodsschipper Visser af- en voor de Roggesloot gebragt. De opvarenden (vier in getal) zijn gered.

(Naar wij vernemen is dit schip gebleken te zijn de Hannoversche galjas *Wilhelm*, k. Kettwig, met machinerien van Londen naar Bremerhaven. Men was bezig het schip af te tuigen en te lossen.)

Vlie 26 dec. Den 24 dezer zijn alhier op strand aangespoeld een paar deelen, gemerkt A.W. en A.V.

Groningen 27 dec. De Veendammer kof *Geertruida*, kapit. Duit, is in de Noordzee nabij Ostende gezonken, doch het volk, behalve den stuurman en den ligtmatroos, gered door de visschersloep *Stéphanie.*

Vlissingen 27 dec. De Fransche brik *Univers*, van Newcastle n. Livorno, is heden lek en met gebroken roer alhier binnengeloopen.

Duinkerken 26 dec. De Oostenrijksche brik *Pravoslavni*, van Taganrog n. Koogerpolder, l. v. Falmouth, is in den nacht van ll. zondag op maandag met man en muis verongelukt.

Bergen 16 dec. In naburige havens zijn binnengeloopen: *Hjertha*, Petterson, n. Osterrisoer, *St. Helena*, Lexow, n. Christiania, en *Omer Pascha*, Jensen, naar Krageroe, alle drie van Amsterdam; *Ellida*, Bolvig, v. Purmerend naar Drammen; *Johanne*, Hansen, v. Nieuwe Diep naar Gothenburg, en *J. D. Caroline*, Ellefsen, v. Harlingen n. Osterrisoer.

Eastbourne 26 dec. De Ned. schoener *Zeeploeg*, kapit. Siegers, v. Kirkaldy naar Malaga, was den 24 dezer op de hoogte van deze haven, hebbende kluiverboom, fokkesteng, verschansingen en zeilen verloren.

Malta 20 dec. De Belgische stoomboot *Comte de Hainaut*, kapt. de Groof, van Odessa n. Antwerpen, is met schade aan de schroef alhier binnengeloopen; moet lossen.

Kaap de G. Hoop 20 nov. Den 11 dezer woedde in Algoabaai een hevige storm uit het Z. O., waarin de Nederl. bark *Kiandra* een anker verloor.

Hong Kong 14 nov. Het Ned. barkschip *Cornelis Smit*, kap. Wiedenaar, vertrok in ballast van Shanghai naar Batavia. Bij het uitloopen sloeg de ballast over en daardoor het schip op zijde, in welke positie het drie dagen bleef, afdrijvende naar de Pescadores, waar het ten laatste arriveerde en ten anker kwam. De bark zou niet gestooten hebben, doch de equipage schijnt van het schip afgedreven te zijn. De kapitein en een gedeelte van het volk zijn den 23 oct. in eene der booten te Takoa aangekomen, en ook de stuurman, die met het overige gedeelte in de andere boot was, zou in den avond van dienzelfden dag aldaar zijn gearriveerd. Gezamenlijk is men per *Nancy* naar Amoy vertrokken.

—o—

Rotterdam *Uitgekl.*
27 dec. *Honigbij*, v. d. Valk, Melbourne
Vlinder, Hesse, Havre

Hellevoet *Zeilklaar*
Nagasaki, Mos, Batavia en Japan
Hollander, Kruyt, Valparaiso
Libra, Dirksen, Buenos-Ayres
Levant, van Gelderen, Gibraltar
Equator, Huisman, Belfast
Rollo, Allcock, Jersey
Start (st.), Plymouth
Coral, Cracknell, Ipswich
Casilda, Stafford, Newc.

Amsterdam *Vertr.*
27 dec. *Cardenas Packet*, Fraay, Havana
28 *Willem*, Gollards, Triëst
Sikko, Jonker, Livorno

Nieuwe Diep *Zeilkl.*
Jenny, de Lang, Suriname
Sara Elisabeth, Kuyper, Philadelphia

—o—

Rivierberigt.

Rotterdam. Hoog water 30 dec.: 1ste getijde 11 ure 8 min.; 2de get. 11 ure 32 min.

Arnhem. Waterhoogte 27 dec. 2.17 el (gev. 31 d.).

Keulen. Rijnhoogte 27 dec. 9 v. 6½ d. Rijnl. (gewassen 10½ d.)
28 dec. 8 v. 11 d. Rijnl. (gevallen 7½ d.)
Aangekomen 27 dec.: P. M. Noll van Rotterdam met 3713 c.

Dusseldorp. Aangekomen 27 decemb.: Th. Schumacher van Rotterdam met 1554 c.

Cargalijsten.

Rotterdam.

CARDIFF, Pioneer, Brewer. — 4512 stav. en 1128 boss. IJzer, E. S. de Jonge.

CARDIFF, Balmoral, Lovius. — 1799 stav., 34 boss., 1038 pl. en 124 boss. pl. IJzer, E. S. de Jonge.

GRANGEMOUTH, Louise, v. d. Griest. — 200 ton Gietijzer, E. S. de Jonge.

HULL, Ocean Queen, Hutton. — 504 stav. en 20 boss. IJzer, E. S. de Jonge.

HULL, Swallow, C. Hardy. — 346 stav. IJzer, E. S. de Jonge.

Amsterdam.

CURACAO, Antilope, de Jong. — 73 z. Koffij, 26 bl. Mahoniehout, 231 Huiden, 79 t. Verwhout, Blaauw en Co.

BORDEAUX, Mentor, Schuring. — 546 oksh. Wijn, Order.

Advertentiën.

DOCTOR TIRAT, van de Faculteit te Parijs,

GEBREVETEERD DOOR ZIJNE MAJESTEIT DEN KONING DER NEDERLANDEN.

G E N E Z I N G

van Zenuwachtige Kwalen, Rhumathismus, Zwakheid in de Organen, Klierziekten, Gezwellen, Vallende Ziekten enz.

Doctor **TIRAT** heeft in de laatste 14 dagen een Vijftigtal Buitengewone Genezingen verkregen, waarvan hij eenige laat volgen:

MIJNHEER DOCTOR! *'s Hage* 5 *December* 1862.

Door deze heb ik het genoegen UEd. te berigten alsdat ik voortdurend nog van mijn Chronisch Rhumatismus en mijne Breuken genezen ben. UEd. minzaam groetende heb ik de eer te zijn,

UEd. Dw. Dienaar JOH. BLOK, Loosduinsche Brug, n.° 3, 's Hage.

MIJNHEER DOCTOR! *Amsterdam* 1 *December* 1862.

Met dezen heb ik het genoegen UEd. te berigten dat UEd. mij in tijd van Vijf Weken genezen hebt, door het dragen van Uw Electro Galvanisch Toestel, van eene Verlamming in den Ruggenstreng, met Verzwakking der Maag, gedurige Hoofdpijn en Ontstekingen der Borst, waaraan ik sinds een jaar geleden lijdt en alle gewone middelen vruchteloos of zonder eenig gevolg gebruikt heb.

Ontvang hiervoor Mijnheer Doctor mijne opregte dankbetuigingen.

UEd. Dw. Dienaresse A. M. BEEKMAN, Geb. DE RUYTER.

Amsterdam 29 *November* 1862.

De Ondergeteekende geeft hiermede te kennen twee jaren aan Verlamming aan zijn Linker Been te hebben gesukkeld, vele Doctoors gebruikt, zelfs Buitenlandsche Professoren geraadpleegd, doch niets heeft geholpen; gelezen Advertentien van den Heer Doctor **TIRAT** heb ik besloten ook dit te proberen, heb aldus een Toestel gekocht en zulks gebruikt, ook heb ik te gelijkertijd gebruikt de Baden van Doctor MEIJER, dus hoe het ook zij, ik dank God, na verloop van twee maanden weder goed en fiks te kunnen loopen en bespeur nog zeer weinig overblijfselen.

Geef hiermede mijn dank aan Dr. **TIRAT** en Dr. **MEIJER**. J. KOCH, *Spiegelfabriekant.*

MIJNHEER DOCTOR! *Amsterdam* 1 *December* 1862.

Bij dezen heb ik de eer UEd. te laten weten dat mijne Dochter aangedaan geweest zijnde met eene algeheele Verlamming in al hare Ledematen, gedurende 12 jaren noch heeft kunnen loopen noch staan en dat zij in tijd van 4 dagen reeds eene aanmerkelijke groote Verbetering in haar Gestel door het gebruik maken Uwer Toestellen ondervonden heeft en heden zich als hersteld mag gevoelen. Hiervoor breng ik UEd. mijnen opregten dank.

UEd. onderdanige Dienaresse Wed. M. MOOIJE, Kleine Kattenburgerstraat.

MIJNHEER! *'s Hage* 4 *December* 1862.

Verscheidene Personen geruchten verspreid hebbende dat ik weder aan dezelfde Ziekte lijdende ben waaraan ik over tien maanden geleden heb, zoo vind ik mij verpligt UEd. te berigten dat mijne Genezing voortdurend blijft stand houden, ik tot heden de beste Gezondheid geniet.

UEd. groetende heb ik de eer te zijn Uw genegen Dienaar J. E. DE GROOT.

WELEDELE HEER! *Amsterdam* 5 *December* 1862.

Met genoegen laat ik UEd. weten als dat ik voortdurend van mijne Verlamming en Zenuwachtige Beving waaraan ik eenen geruimen tijd geleden had, Genezen ben.

Met alle achting Uw toegenegen Dienaar H. P. SCHOUTEN.

Ik Ondergeteekende JOHAN FREDERIK SPLIETHOFF, wonende Saladekade, wijk 13, n.° 192, verklare bij deze naar waarheid, dat mijne Huisvrouw sedert 20 jaren lijdende is geweest aan Rhumatieke Zenuwachtige Hoofdpijn, en wel zoo hevig, dat zij er somwijlen dacht aan te sterven, en dat zij na gebruik van een Toestel van den Heer Dr. **TIRAT**, in den tijd van vier weken geheel Hersteld is, uitgenomen bij wijlen eenige Duizeling.

Rotterdam 3 *September* 1862. (Get.) J. F. SPLIETHOFF.

Toepassing van het Stelsel van Dr. **TIRAT**, op de **Radicale Genezing van BREUKEN.** Onder de vele Patiënten die zich tot Doctor **TIRAT** hebben gewend voor Nerveuse en Rhumatische Ziekten, waren er eenige die Breuken hadden. De **TOESTELLEN** van Doctor **TIRAT** hebben ze genezen, o. a. den Heer BLOK, te 's Hage. Doctor **TIRAT** heeft een Brevet des Konings voor de toepassing van zijne Methode voor de Genezing van Breuken, die tot heden toe door niemand konden worden Genezen. De Toestellen houden de Breuken binnen even goed als gewone Breukbanden en bovendien bieden zij somtijds de kans aan op eene spoedige Genezing.

Doctor TIRAT zal te spreken zijn: Woensdag 31 December, Donderdag 1, Vrijdag 2 en Zaturdag 3 Januarij a. s., van 1 tot 5 ure, bij MARTIN MAIJER, hoek Oppert, achter de Groote Kerk, te Rotterdam.

BIDSTOND

van de **Rotterdamsche Afdeeling** der ***Nederlandsche Zendings-Vereeniging,*** in het openbaar, DONDERDAG 1 JANUARIJ 1863, des avonds ten 8 ure, in het Lokaal in de Bierstraat.

Heeren COUPONHOUDERS van de **Vereeniging tot vestiging van een Hollandsch Tooneel- en Hoogduitsch Opera-Gezelschap alhier,** en verdere Belangstellenden, worden hierbij uitgenoodigd tot het bijwonen eener

VERGADERING,

op HEDEN den 30 December 1862, des namiddags ten 2 ure, in het Locaal *Verscheidenheid en Overeenstemming,* aan de Scheepmakershaven alhier, tot het **vernemen van de bestaande plannen tot voortzetting der Zaak.**

DE COMMISSIE.

ONDEROFFICIEREN-SOCIETEIT.

Het BESTUUR geeft kennis dat de **LIJST van CANDIDATEN** voor de **1ste Ballotage** van het jaar 1863 op DONDERDAG den 1 JANUARIJ a. s. **gesloten** wordt, en verzoekt mitsdien HH. Leden, welke alsnog **CANDIDATEN** hebben **voor te stellen,** daarvan vóór of op dien dag **opgave** te doen. De **Contributie** is voor het geheele jaar, aanvangende 1 Januarij, ***f* 8,** benevens ***f* 2 Entréegeld.**

Het BESTUUR acht het tevens niet onnoodig ter algemeene kennis te brengen, dat de **bepaalde Societeit** dagen zijn: de DINGSDAG, DONDERDAG en ZATURDAG van iedere Week, en dat de overige dagen ter beschikking zijn van den Kastelein. De **Amusementen,** welke dus op die dagen gegeven worden, gaan **niet** van de **Societeit** uit, ofschoon door het Bestuur gezorgd wordt dat de Leden met hunne Dames steeds **vrijen Toegang** hebben, en ten einde in 't vervolg de zaken beter van elkander te kunnen onderscheiden, zal den Kastelein de vergunning verleend worden om op die dagen, welke hem toekomen, de plaats eenen bijzonderen naam te geven, en wel:

„DE VEREENIGING,"

terwijl de Societeit overigens op denzelfden voet blijft voortduren, en alle convocatiën, van dezelve uitgaande, steeds den titel zullen voeren van:

„Onderofficieren-Societeit."

FINALE SLUITING

DER

TENTOONSTELLING DER SCHILDERIJEN

van den Heer GUDIN, op

Woensdag 31 December 1862.

GALVANISCH

VERGULDEN, BRONSEN EN VERZILVEREN

van **PENDULES, LAMPEN, KROONEN, LUSTERS, BEELDEN** en alle **Voorwerpen** van **Kunst** en **Smaak,** wordt met de meeste naauwkeurigheid gedaan door

J. A. M. BEKKING,

Kaasmarkt, 9—457.

Op een **Koopmanskantoor** wordt GEVRAAGD een

JONGSTE BEDIENDE,

niet beneden de 16 jaren. Zij, die niet met goed succes in goed Schrijven en Rekenen onderwezen zijn, behoeven zich niet aan te melden.

Eigenhandige Brieven, *franco* onder letter K, Bureau dezer Courant, Hoogstraat, 10—77.

INJECTION ET CAPSULES VÉGÉTALES AU MATICO.

GRIMAULT ET Cie PHARMACIENS A PARIS

De bladen van den **MATICO, een Peruaanschen boom,** in bovengenoemden vorm bereid, genezen spoedig en onfeilbaar Gonorrhoe, zonder eenige vrees voor schadelijke gevolgen. De beroemde Prof. RICORD, te Parijs, verwerpt thans alle andere middelen. De **Injectie** wordt aangewend bij pas ontstane, de **Capsules** bij meer verouderde of ingewortelde gevallen, die na het gebruik van Copaïva, Cubebe of Metaalaardige Inspuitingen zijn overgebleven. Prijs der Injectie fl. 1.50; der Capsules fl. 2.50. Depôt te Parijs, 7, rue de la Feuillade; te Rotterdam, VAN SANTEN KOLFF.

Naar

SAMARANG

(DIRECT),

voor **Goederen** en **Passagiers,** om bij Open Water in de helft van Januarij te vertrekken, het extra snelzeilend Nederlandsch gekoperd BARKSCHIP ***VIJF VRIENDEN,*** Kapit. C. JOHAN.

Adres ten Kantoren van KUYPER, VAN DAM & SMEER en HUDIG & BLOKHUYZEN.

Naar

NEW-YORK

het Mecklenb. BRIKSCHIP

M E N T O R,

Kapitein **P. C. Buwell.** Adres bij KUYPER, VAN DAM & SMEER en WAMBERSIE & ZOON.

SCREW STEAM SHIPPING COMPANY.

Wekelijksche Dienst

TUSSCHEN

ROTTERDAM en LONDEN,

voor GOEDEREN en VEE.

Het Engelsch Schroefstoomschip

Earl of Auckland,

Kapitein WILLIAM W. APPLETON.

vertrekt **Dingsdag Avond 30 December.**

Adres bij de Agenten G. LEVINGSTON & ZOON en J. A. HOUWENS, te Rotterdam, en W. H. CAREY & SON, 34 Mark Lane, Londen.

Bij den algemeenen Uitgever der Nederlandsche Vereeniging tot Afschaffing van Sterken Drank, H. W. MOOY, Boekhandelaar te *Amsterdam,* bij wien hare Werken, Jaarverslagen, Tractaatjes enz. steeds voorhanden zijn, ziet heden het licht:

Almanak voor 1863

VAN DE

NEDERL. VEREENIGING

TOT AFSCHAFFING VAN STERKEN DRANK.

Met een keurig Titelplaatje en Netten Omslag, 64 bladz. compressen druk.

Prijs: 100 Ex. ***f* 7.50;** 25 Ex. ***f* 2.—;** één Exemplaar ***f* 0.10.**

INHOUD VAN HET MENGELWERK:

Vooruitgang. — Hij komt in gemeen gezelschap (bij het Titelplaatje). — De eerste stap. — Een goed echtgenoot. — Ik leef niet alleen voor mij zelv'. — Begrafenisbriefje. — Pleizier van 't vierde soort. — Op een tappersdeur te Amsterdam op de Nieuwe Markt. — Hoe het er in Smit's woning beter begon uit te zien. — Buiten ons dorp. — God is alomtegenwoordig. — De bruine kan. — Waken en bidden. — De zilveren bruiloft. — Glasschrift bij een waard te Zutphen. — Op sterken drank verzot. — Leest en overdenkt. — Een veelbeteekenend feit. — De vergiftverkooper. — Dronkaards-straf. — Putwaterlied.

Deze **Almanak,** buiten tegenspraak de **goedkoopste** van allen, is uitnemend geschikt om bij wijze van Nieuwjaarsgift met milde hand te worden verspreid.

Commissie van Redactie: Ds. C. S. ADAMA VAN SCHELTEMA, Dr. D. LUBACH en Mr. C. C. E. DENGELBRONNER.

Openbare Vrijwillige VERKOOPING.

De Notarissen *DALEN, LAMBERT & VAN WIJNGAARDEN* en *WILLEM HENDRIK VAN MEUKEREN,* residerende te Rotterdam, als last hebbende van hunne Principalen, die daartoe door de Arrondissements-Regtbank te Rotterdam zijn gemagtigd, zijn van meening om op Woensdag den 7 Januarij 1863, des namiddags ten 5 ure, in het Locaal der Publieke Verkoopingen, aan de Gelderschekade te Rotterdam, in het openbaar te Veilen en te Verkoopen:

Een kapitaal, hecht, sterk, welbetimmerd en uitmuntend gesitueerd

PAND en ERVE,

staande en gelegen aan de noordzijde van de Hoogstraat, tegenover de Naauwe Marktsteeg en doorloopende tot aan de voormalige Groenmarkt of het Plein van de Groote Kerk, te Rotterdam, bestaande in ruim, voor alle Affaires geschikt **WINKELHUIS,** aan de Hoogstraat, met diverse VERTREKKEN, groote PAKHUIZEN en PAKZOLDERS met een afzonderlijken ingang aan de voormalige Groenmarkt, en door een gemeenen Gang ook uitgang hebbende in de Wijde Kerkstraat te Rotterdam; voorts een fraai en modern ingerigt **BOVENHUIS,** aan de Hoogstraat, bevattende vele, waaronder zeer ruime, KAMERS, de meesten Behangen, Geplafonneerd en van Stookplaatsen voorzien, KEUKEN, ZOLDER en verdere **Gemakken** die tot een fatsoenlijk Woonhuis worden vereischt, en eindelijk een logeabel **BOVENHUIS,** aan de voormalige Groenmarkt, wijk 7, n.° 75, bij het Kadaster bekend in sectie K, n.° 1507, groot 2 Roeden 76 Ellen en gedeeltelijk n.° 1303.

Aangeslagen in de Grondbelasting over 1862 op *f* 186.19.

Verhuurd het Winkelhuis met Pakhuis en Zolders tot 1 Mei 1867, voor	*f* 1100.—	's jaars.
Het Bovenhuis aan de Hoogstraat tot 1 Mei 1864 en 3 jaren in optie, voor	„ 575.—	„
En het Bovenhuis aan de Groenmarkt tot 1 Mei 1865, voor	„ 200.—	„
Te zamen	*f* 1875.—	's jaars.

Het te veilen Pand zal kunnen worden bezigtigd daags vóór en op den dag der Veiling, van des voormiddags ten 11 tot des namiddags ten 3 ure, mits men voorzien zij van een Permissiebillet, afgegeven door een der genoemde Notarissen, te wier Kantore, aan de Zuidblaak, en in den Oppert, op den hoek van de St. Jacobstraat, te Rotterdam, inmiddels nadere informatien zijn te bekomen.

SCHOUWBURG.

Dingsdag 30 *December. Aanvang* $7\frac{1}{2}$ *ure.*

33ste Voorstelling van het doorloopend, 17de Voorstelling van het Woensdag Abonnement.

In plaats van de geannonceerde Voorstelling:

„Door ziekte van Mevrouw DEETZ"

JESSONDA,

grosse Oper. Muzijk van SPOHR.

SCHOUWBURG.

BUITENGEWONE VOORSTELLING.

DONDERDAG 1 JANUARIJ 1863:

VONDEL'S

Gijsbrecht van Aemstel,

Treurspel in 5 Bedrijven.

Gevolgd door:

DE BRUILOFT VAN KLORIS EN ROOSJE,

Kluchtspel in één Bedrijf.

Waarin door den Heer ALBREGT als **Tomasvaêr** en Mw. ENGELMAN-BIA als **Pieternel** een **NIEUWEJAARS-WENSCH** zal worden voorgedragen.

*Aanvang ten **half zeven** ure.*

Salon des Variétés,

Lombardstraat.

ZONDAG 4 JANUARIJ 1863, *des avonds:*

GROOT BAL MASQUÉ ET PARÉ,

de Introductie kosteloos.

Oude- en Nieuwejaars-Avond:

EXTRA GROOT BAL MASQUÉ ET PARÉ,

en Vocaal en Instrumentaal

CONCERT.

Zijnde het Locaal prachtvol gedecoreerd *à la Renaissance,* met diverse Transparanten, waaronder eene prachtige Zon, welke hare schitterende stralen zal verspreiden. Een ander gedeelte der Decoratie zal ten 12 ure eensklaps in Transparante veranderen, voorstellende het afgeloopen jaar en het tweede het nieuw begonnen jaar. daarna zal een vierde Decoratief zich openen, dat ingerigt is als Surprise, voorzien van Nieuwejaars-Geschenken, ter Cadeau aan de Bezoekers; verder is het Locaal voorzien van extra fraaije Bloemen, prachtige Spiegels, schitterende Verlichting enz.

De Eau de Cologne Fontein

zal den geheelen avond in werking zijn.

NB. In den gevel van het Gebouw zal een Transparant prijken, voorstellende het Locaal binnenwaarts; bij gunstig weêr schitterende Illuminatie.

Aanvang 8 ure.

Entrée 49 Cents voor HEER en DAME, waarbij een Vrij-Billet voor Nieuwejaars-Avond.

H. W. LOURENS.

VERTREK der SPOORTREINEN.

Hollandsche Spoorweg.

Van Rott. naar Amsterdam: 7.25, 11.40, 3.25, 7.45.
„ „ alleen n. 's Hage: 10.30 's morg., 5.30 's namid., 9.45 's avonds.
„ Amst. naar Rotterdam: 8.30, 11.25, 4.30, 7.40.
„ 's Hage n. Rott. 8.30, 10.41, 1.30, 4.13, 6.43, 8, 9.53.
Aankomst te Rott.: 9.15, 11,30, 2.15, 5, 7.30, 8.45, 10.40.

Spoorweg Antwerpen-Rotterdam.

Van Rotterdam: 10.30 's morg. en 3.10 's namidd.
„ Breda: 6.45 's morg., 12.40 's midd. en 5.35 's namidd.
„ Antw.: 7.50 's morg., 12.20 's mid., en 5.50 's namidd. de laatste alleen tot Breda en Moerdijk.

Vertrek van: **Rijn-Spoorweg.**

Rotterd.: 6.55, 9.50, 12.25, 2.10 (werkd.), 5.55, 9.15.
Amst.: 7.25, 10.25, 12.30, 4.30 (werkd.), 6.35, 9.10.
Arnh. n. Utr.: 6.30, 9.37, 11.55, 1.— (werkd.), 5.55, 7.50.
Utr. n. Rott: 6.10, 8.40, 11.40, 1.15, 5.35 (werkd.), 8.40.
Gouda n. Rott.: 7.30, 9.20, 12.44, 1.53, 6.27 (werkd.), 9.20.
Aank. te Rott.: 8.15, 9.55, 1.15, 2.15, 7,05 (werkd.), 9.20.

Gedrukt en uitgegeven bij

G. en C. A. van Reyn,

te Rotterdam.

BIJVOEGSEL,
behoorende tot de
ROTTERDAMSCHE COURANT
VAN
DINGSDAG 30 December 1862, N.º 310.

KENNISGEVING.
Uitloting en aflossing van Obligatien en Interestbetaling der Leening van de gemeente Rotterdam, van 1847.

BURGEMEESTER en WETHOUDERS van ROTTERDAM doen te weten: dat op den 9 dezer maand, ten overstaan van de commissie voor de plaatselijke financien, ter aflossing voor het jaar 1862, zijn uitgeloot vier obligatien der leening van 1847 a 4 %, nu per resto nog groot ƒ 24,000 en wel nis. 29, 50, 54 en 70, ieder groot ƒ 1000, en dat na den eersten Januarij aanstaande, op de gewone betaaldagen, ten kantore van den Heer Gemeente Ontvanger zal worden gevaceerd tot de aflossing, alsmede tot betaling der coupons van genoemde leening, vervallende 1 Januarij 1863.

Rotterdam den 29 December 1862.

Burgemeester en Wethouders voornoemd,

de Secretaris, de Burgemeester,

NIERSTRASZ. J. F. HOFFMAN.

KENNISGEVING.
NATIONALE MILITIE.

BURGEMEESTER en WETHOUDERS van ROTTERDAM doen te weten: dat, ter voldoening aan het voorschrift van art. 19 der Wet van den 19 Augustus 1861 (Staatsblad n.º 72), bij deze alle belanghebbenden worden herinnerd aan den inhoud der Kennisgeving van den 17 dezer maand, houdende oproeping van alle ingezetenen *welke geboren zijn in het jaar* 1844 en tot aangifte voor de Nationale Militie verpligt zijn, om zich gedurende de maand *Januarij* aanstaande, op de daarbij bepaalde dagen en uren, ten Raadhuize te vervoegen, ten einde voor de ligting der Nationale Militie te worden ingeschreven, welke inschrijving zal worden gesloten op den 31 der gemelde maand Januarij, des namiddags ten 4 ure.

Rotterdam den 29 December 1862.

Burgemeester en Wethouders voornoemd,

de Secretaris, *de Burgemeester*,

J. L. NIERSTRASZ. J. F. HOFFMAN.

KENNISGEVING.

De BURGEMEESTER van ROTTERDAM brengt ter kennis van de belanghebbenden in de Gemeente woonachtig, dat tot het opmaken der *Attestatien de Vita* zal worden gevaceerd in het daartoe gestelde Bureau, in het Stadhuis, en wel, voor het tegenwoordig tijdperk, van des morgens negen tot des namiddags twee ure, in de volgende orde, als:

Voor de personen, waarvan de geslachtnamen beginnen met de letters

V, W, IJ, Z,	op	Vrijdag	den 2	Januarij.
A, B, C, D,	„	Zaturdag	„ 3	„
E, F, G, H,	„	Maandag	„ 5	„
I, K, L, M,	„	Dingsdag	„ 6	„
N, O, P, Q,	„	Woensdag	„ 7	„
R, S, T, U,	„	Donderdag	„ 8	„

Terwijl diegenen, welke hunnen dag hebben laten voorbijgaan en wier namen behooren onder de letters A tot M, zich Zaturdag den 10 Januarij, en die van N tot Z, zich Dingsdag den 13 Januarij, ter plaatse en ure voornoemd zullen moeten vervoegen, en na dien tijd voor de Gepensioneerden, welke van de bepaalde dagen en uren geen gebruik hebben gemaakt, genoemd Bureau open zal zijn des Dingsdags, Donderdags en Zaturdags, van tien tot twaalf ure.

Rotterdam 29 *December* 1862.

De Burgemeester voornoemd,

J. F. HOFFMAN.

STATEN-GENERAAL.
Eerste Kamer.
Avondzitting van Zaturdag 27 Dec.

Aan de orde zijn de beraadslagingen over Hoofdstuk VIII (*Oorlog*) der **Staatsbegrooting voor 1863.**

De heer *Quintus* heeft met genoegen gelezen het antwoord van dezen Minister aan een lid der Tweede Kamer gegeven, dat hij namelijk de vestingwerken der IJsselsteden zoo eenvoudig mogelijk zou maken en dat aan de ingezetenen daardoor zoo weinig mogelijk last zou worden berokkend. Hij heeft daaruit gezien dat de Minister zoo veel als hij kan het ongerief, dat uit die vestingwerken ontstaat, wil wegnemen. Hij ziet daarin het bewijs van 's Ministers humaniteit, en van zijn besef van de vele bezwaren voor bewoners der vestingsteden, en dat hij zal trachten zooveel in zijn vermogen ligt den last te verminderen en zoo dragelijk mogelijk te maken. Maar nu hoopt spreker ook dat de Minister ook voor Groningen zal doen wat hij aan Zutphen en Deventer beloofd heeft.

De heer *Schimmelpenninck van der Oije* geeft te kennen, dat de vorige spreker een punt heeft ter sprake gebragt, waarover hij het niet eens is. Hij behandelt drie punten, als: 1° de remonte, die hij hoopt dat spoedig moge worden aangevuld; 2° het kamp, dat volgens zijne meening niet om het andere jaar moet gehouden worden; het kamp dient z. i. vooral voor de kaders, en hij hoopt dus, dat in het vervolg daarop teruggekomen zal worden; 3° de vestingwerken, welke zaak reeds door den vorigen spr. is besproken. Hij deelt niet het gevoelen van dat lid, alsof Groningen en de IJsselvestingen hier op gelijke lijn zouden kunnen worden geplaatst. Groningen toch is eene afgesloten vesting, die lang verdedigd kan worden, maar dit is met de IJssellinie niet het geval. Deze is niet van veel belang, althans om den aanrukkenden vijand tegen te houden, vooral wanneer men in aanmerking neemt de ondiepten in die rivier, waarover de vijand gemakkelijk, des noods zonder pontons, kan heentrekken. Is dat geschied, dan vindt hij geene vestingen, maar bruggenhoofden en is dan bij magte de achter gelegen steden plat te schieten. De IJssellinie heeft dus voor hem uit een krijgskundig oogpunt geene waarde hoegenaamd, en is het nut daarvan niet geëvenredigd aan den last, welken de ingezetenen er door lijden. Hij zal niet tegen dit Hoofdstuk stemmen, maar hij moet toch verklaren dat hij niet veel waarde hecht aan het behoud der bruggenhoofden aan den IJssel.

De heer *Cremers* zal tegen dit Hoofdstuk zijne stem uitbrengen. Hij verklaart zich daarom niet tegen dezen Minister, maar zijne stem tegen dit Hoofdstuk is alleen het gevolg van de verwerping in de Tweede Kamer van het amendement van den heer van Henkelom, betrekkelijk het vesting-stelsel. Z. i. bedragen de kosten daarvan veel te veel in vredestijd, en zijn zij onevenredig aan het nut dat daarmede wordt beoogd.

De heer *van der Heim van Duyvendijke* heeft tegen deze begrooting geene bedenking, maar meent een enkel woord te moeten in het midden brengen, in verband tot de gevoeligheid van den Minister van Marine, in de zitting van heden aan den dag gelegd nopens sprekers gezegde, dat bij de zamenstelling van dit Ministerie geen vlagofficier als Minister van Marine, en geen generaal als Minister van Oorlog in het Kabinet heeft zitting genomen. Ik had reeds mondeling, zegt spreker, aan den Minister van Marine uitlegging van mijne woorden gegeven; hij heeft echter gemeend daarop in deze discussie te moeten terugkomen. Indien nu hetgeen ik gezegd heb op den Minister van Oorlog denzelfden indruk gemaakt heeft als op den Minister van Marine, dan wensch ik dat hij niet in die dwaling blijve verkeeren. Ik heb bij gelegenheid dat ik wilde betoogen dat de optreding van dit Kabinet niet noodzakelijk was, gewezen op de moeite en den tijd, die het gekost heeft om het Ministerie zamen te stellen, zoodat geen vlagofficier tot Minister van Marine en geen generaal tot Minister van Oorlog is kunnen benoemd worden. Niet dat ik de tegenwoordige Ministers voor hunne betrekkingen niet geschikt acht, verre van mij, maar ik heb dit alleen gezegd, omdat vroeger die Ministeriën door militairen van hoogen rang werden vervuld. En nu dit thans niet is geschied, heb ik gemeend er uit te moeten opmaken, dat die hooge militairen zich aan die taak hadden onttrokken. En ik heb er bijgevoegd, dat, als de noodzakelijkheid van de optreding van dit Kabinet zoo algemeen gevoeld was geworden, er dan mannen genoeg waren, die uit vaderlandsliefde die betrekkingen zouden hebben aangenomen. Dit was de eenige bedoeling van mijne woorden. Verre van mij dat ik de Ministers van Marine en van Oorlog ongeschikt acht voor hunne tegenwoordige taak. Integendeel; ik heb volstrekt geene reden, waarom ik den Minister van Oorlog of den Minister van Marine niet aan het hoofd zou willen zien van de Departementen, waaraan zij thans geplaatst zijn. Ik heb gemeend dit ter opheldering van mijne woorden te moeten zeggen.

De *Minister van Oorlog* releveert allereerst een punt, door den heer Schimmelpenninck bij de algemeene beraadslagingen ter sprake gebragt, welke spr. wel wist dat er voor de schutterijen geweren genoeg in voorraad zijn, maar niet kleeding, enz. Hij kan hem hieromtrent geheel geruststellen, door hem mede te deelen dat er te Delft het noodige laken aanwezig is voor kapotten voor 48,000 man en 30,000 pantalons, mutsen, enz. Derhalve is alles wat kleeding en wapening betreft, behoorlijk in orde. Wat nu het verdedigingstelsel aangaat, waarmede sommige sprekers zich niet hebben kunnen vereenigen, geeft de Minister te kennen, dat dat stelsel een voorwerp van langjarige studie van hem is geweest, lang vóór dat hij dacht aan deze tafel te zullen zitting nemen, en hij kan de verzekering geven, dat hij uit innige overtuiging het geheel eens is met het comité van defensie, en daarvan dus niet zou afgaan. Ten aanzien van de vesting Groningen, merkt hij op, dat deze niet op zich zelve staat, maar in verband met Delfzijl en ook in verband met het inundatie-stelsel. Dat maakt de linie uit ter beveiliging van de geheele provincie Groningen. Hij komt nu tot de verdediging van de IJsselvestingen. De hoofdzaak is dat die linie in staat stelt de Utrechtsche linie goed te verdedigen. De verdediging moet beginnen aan de grenzen, en dan moet men bij eene mogelijke retraite verdedigingspunten aan den IJssel hebben, en dat is van groot belang. Wat het votum van den heer Cremers tegen de Begrooting betreft, hij zal zich daarin moeten getroosten. Den heer van der Heim wijst hij er op, dat, als hij misschien bij een ander wapen was geweest, hij ook al den rang van generaal had kunnen verwerven, zoodat het zijne schuld niet is dat er een Minister van Oorlog is, die geen generaal is. Intusschen neemt hij gaarne de verzekering aan, door den heer van der Heim hem gegeven, dat zijne woorden niets persoonlijks inhielden.

Niemand meer het woord vragende, worden de beraadslagingen gesloten en het Hoofdstuk, in hoofdelijke omvrage gebragt, *aangenomen* met 33 tegen 1 stem, die van den heer Cremers.

De beraadslagingen worden geopend over Hoofdstuk IX (*Departement van Kolonien*).

De heer *van Rhemen van Rhemenshuizen* zegt, dat hij zich de vraag heeft voorgesteld, of hij, door de bestrijding van dezen Minister, het geheele Ministerie of enkel den Minister van Kolonien zou bestrijden? Hij acht de aftreding van het geheele Ministerie in het waarachtige belang van het Land niet wenschelijk. Hij acht die gedurige wisseling van Ministeriën niet raadzaam. Hij zal met een kort woord de redenen opgeven, waarom hij tegen dit Hoofdstuk zal stemmen. Werkt hij daartoe mede tot den val van dezen Minister van Koloniën, hij vertrouwt dat alsdan de geheel gewijzigde staatkunde van dit Ministerie op koloniaal gebied zich niet minder in de keuze van een opvolger van dezen Minister zal openbaren. Hij vertrouwt dat deze Regering, al werpt zij verre van zich af dat zij hare beginselen over boord heeft geworpen, toch rondborstig zal erkennen, dat zij is toegetreden tot hen, die het cultuurstelsel willen handhaven en uitbreiden. Met groot leedwezen zou spr. den uitstekenden Staatsman, die vroeger door eene godsdienstige beweging van zijn' ministeriëlen zetel werd gerukt, thans weder zien aftreden; den Minister van Finantiën wil spr. ook nog behouden om zijne finantiële plannen, wanneer zij worden aangeboden, te bestrijden; ook de Ministers van Oorlog en Marine wil hij behouden, en aan de Ministers van Justitie en Buitenl. Zaken wil hij nog eenigen tijd gunnen om bewijs van hunne werkzaamheid te geven. Bedriegt hij zich in zijne verwachting, en vindt hij later in dit Ministerie de oude koloniale oppositie terug, dan is het nog altijd tijd genoeg, zich tegen hetzelve te verklaren. Hij is het eens met den Minister van Finantiën: afzigtelijke sloopers zijn deze Ministers niet; *periculum in mora* bestaat dus thans voor spreker niet. Met veel belangstelling heeft spreker van het zesdaagsch koloniaal debat in de Tweede Kamer kennis genomen. De indruk daarvan was deze: Twee partijen hebben zich de zege van een beginsel hardnekkig betwist, de Regerings-partij, die den vrijen arbeid in bescherming nam, de oppositie-partij, die de Gouvernements-cultures wil behouden. De Regerings-partij wil wel niet eensklaps het cultuurstelsel vernietigen, naar de bijzondere industrie verdient hare eerste belangstelling. De andere partij begrijpt dat bijzondere ondernemingen moeten blijven bestaan, maar dat het cultuurstelsel op den voorgrond moet staan; dat dit krachtig gehandhaafd, verbeterd, uitgebreid moet worden. De eerste partij houdt den blik alleen gevestigd op de 6de alinea; de laatste op de 5 eerste alinea's van artikel 56 van het Indisch Regerings-reglement. Er is nog eene andere partij, de radicalen, die niets van de Gouvernements-cultures willen weten, alles aan de bijzondere nijverheid willen overlaten, maar die partij heeft zich in de Kamer niet doen hooren. De beide partijen die zich liberaal en behoudend noemen, zijn van oude dagteekening. Dit is ook niets nieuws. Maar een nieuw en in de parlementaire geschiedenis vreemd verschijnsel is niet dat deze Ministers niet homogeen zijn, want dat zien wij dagelijks gebeuren, en dat is ook vrij natuurlijk. Maar het vreemde is dat beide partijen ieder hare verdedigers in hetzelfde Ministerie hebben gevonden; dat elk haren woordvoerder in dit Kabinet heeft. Spreker behoort tot hen, die voor Nederland het behoud en de uitbreiding van het cultuurstelsel verlangen, die de millioenen, welke de Oost ons thans oplevert, willen behouden. En daarom is spreker op koloniaal gebied homogeen met de rede van den Minister van Finantien, in de avondzitting van 8 december gehouden, maar daarom heeft hij ook wantrouwen in den Minister van Kolonien. Als spreker let op al de gezegden en daden van dezen Minister van Kolonien, dan meent hij dat hij behoort tot hen, die de particuliere industrie op den voorgrond stellen; dit is zijn lievelings-denkbeeld. Het eerlijk gemoed des Ministers strekt hem ten waarborg dat hij dit zal erkennen. Nagenoeg de laatste woorden welke de Minister van Kolonien sprak, enkele oogenblikken vóór dat de Minister van Finantien de nieuwe koloniale politiek van het Ministerie deed kennen, kenschetsen de heerschende gedachte van dezen Minister van Kolonien. Hij verklaarde niet voornemens te zijn de Gouvernements-cultures af te schaffen. Spreker gelooft dit gaarne. Maar de Minister zeide verder: „Indien het zoo ver kwam dat de Gouvernements-cultures vervielen, dan zou de Staat zeer zeker op eene andere wijze de gelden ontvangen die voor de Staatsbehoeften noodig zijn.

„De uitvoerregten zullen dan meer kunnen opbrengen; men zal meer belasting kunnen heffen van de bebouwde gronden; er zal een hoofdgeld kunnen worden geheven en andere middelen zullen kunnen worden gevonden, die den Staat de noodige gelden *zullen* verschaffen. Ziedaar de grondslagen van het budget voor de toekomst."

Wat zeide ons eenige minuten later de Minister van Finantien in zijne korte, duidelijke, conservatieve rede van 8 december jl.? Hij wees op de belangrijke uitgaven, die in het Moederland uit de koloniale baten worden gedekt; hij vroeg of iemand de sloopende hand aan die middelen zou willen slaan; hij wilde de Gouvernements-cultures handhaven tot in eene verre toekomst; noemde de opvolging van de eerste alinea's van art. 56 als een pligt der Regering; wilde de productiviteit der Gouvernements-cultures verhoogen; wilde ook regeling van de particuliere industrie, zonder onderzoek van de vraag, of die al dan niet naast de Gouvernements-cultures zouden worden toegelaten. Indien hier nu eenstemmigheid van denkbeelden tusschen de beide Ministers door anderen kan gevonden worden, dan verstaat de Minister geen Hollandsch meer. In de rede des Ministers van Finantien worden *totidem verbis* de beginselen der tegenwoordige koloniale oppositie voorgestaan: handhaving van het bestaande, om de tegenwoordige baten te *kunnen* behouden; terwijl aan den anderen kant staat de Minister van Kolonien met zijne denkbeelden, waardoor wij die baten *zullen* verliezen. — Verklaart nu de Minister van Finantien, dat hij sprak in naam van het geheele Ministerie, 't is spreker wèl, maar hij zondert daarvan dan uit den Minister van Kolonien. En 't komt spreker dan ook raadselachtig voor, hoe 't Ministerie in zijn antwoord heeft kunnen verklaren dat het niet kan inzien, dat uit het door den Minister van Kolonien gesprokene zou zijn af te leiden dat hij andere denkbeelden is toegedaan dan die door het geheele Kabinet gevolgd worden. Spr. heeft ook een verzoek te doen aan 't hoofd van het Kabinet: verbreek uw veelbeteekenend stilzwijgen in de andere Kamer; zeg dat gij het eens zijt met den Minister van Finantiën, en dat gij de homogeniteit met den Minister van Kolonien repudieert. Spreker heeft den moed niet aan den Minister van Kolonien te vragen: denkt gij eenstemmig met uwe ambtgenooten. Hij hecht dan ook geene waarde aan de afgeperste concessien, in de Memorie van Antwoord gegeven. Want als de Minister het eens zou zijn, waartoe dient dan de vervanging van de belasting door arbeid in geld; wanneer de Min. het cultuurstelsel zou willen handhaven, waartoe dan handhaven van 't cultuurstelsel, indien de Min. van Kolonien de zekerheid heeft dat die vrije industrie de tegenwoordige baten aan het Moederland zou blijven leveren. Spr. heeft de waarachtige overtuiging dat de Minister van Kolonien niets anders beoogt dan het heil van 't Vaderland en 't belang onzer Kolonien; maar hij is mede overtuigd dat de Minister daartoe mist de vereischte kracht en dat hij verkeerde inzigten heeft. Hij is overtuigd dat, als aan den Minister het beleid der koloniale zaken zou blijven toevertrouwd, wij in onze Overzeesche Bezittingen die sociale omwenteling te gemoet gaan, die door de geestverwanten des Ministers buiten de Kamer met vreugde wordt te gemoet gezien.

De heer *Hartsen* zal niet zeggen dat hij is een gouvernementeel man, maar hij is een ministerieel man. Voor hem bestaat er geen twijfel nopens de koloniale politiek van dit Gouvernement. De rigting van het Kabinet is duidelijk. In de Memorie van Beantwoording nopens het ontwerp tot regeling van het koloniaal batig slot, zegt de Regering, dat het streven moet zijn langzaam de belasting, die deels in arbeid door den Javaan wordt opgebragt, te veranderen door eene belasting in geld. Hij vindt dat programma terug in het ontwerp-cultuurwet en in de Memorie van Beantwoording op het verslag der Eerste Kamer nopens dit Hoofdstuk. Hij kent dus geene andere rigting van dit Kabinet dan de rigting van dezen Minister van Kolonien, en de rigting van dezen Minister kan dus niet worden afgescheiden van die der Regering. Na de vierdaagsche discussie zal hij de aandacht der Kamer niet te veel bezig houden. Hij zal echter enkele punten in het midden brengen, die niet behoorlijk in de Memorie van Beantwoording zijn uiteengezet. Hij brengt daartoe de vraag: of het systeem der Regering nopens de cultures niet zal leiden tot vermeerdering van het personeel; of de koffij-cultuur behoorlijk zal kunnen worden gehandhaafd; maar vooral ook de andere vraag, of de Min. kan verklaren geene bevelen naar Indië te hebben gezonden, waarvan het gevolg zou kunnen zijn dat het bestaande cultuurstelsel zou worden ondermijnd of verzwakt. Daarop heeft de Minister niet duidelijk geantwoord, en daarom wenscht hij deswege nadere inlichting van hem te ontvangen. Er is ten aanzien van het koloniaal vraagstuk veel gesproken over overdrijving. Hij geeft toe dat dit ligt mogelijk is in alle zaken, maar nu moet hij toch wijzen op het artikel in den Gids voorkomende, van den heer des Amorie van der Hoeven, den voormaligen redacteur van het Bataviaasch Handelsblad, welk blad het bekende manifest in der tijd heeft geleverd, en ook op de brochure over de cultuurwet door den tegenwoordigen redacteur van hetzelfde blad. Wat zegt de heer v. d. Hoeven? Dat deze cultuurwet het gevolg zal hebben dat de Gouv.-cultuur zal stilstaan en voorts, dat het batig saldo zal verdwijnen, en de schrijver sluit zijn betoog, dat de cultuurwet zal leiden tot eene „sociale hervorming, voor den heer Rochussen een schrikbeeld, voor hem eene gewenschte zaak."

Er zijn drie vragen, die hier in aanmerking komen:

1.º Toon aan dat de toestand zóó is, dat het systeem der particuliere industrie uitvoerbaar is.

2.º Toon aan dat dit niet ten nadeele der inlandsche bevolking zal werken.

3.º Geef ons het budget van de toekomst.

Die laatste vraag is door de Regering in de Mem. van Beantw. beantwoord met te zeggen, dat zij niet te beantwoorden is, en de tweede vraag is beantwoord door de stukken van Cheribon en Rembang. Zijns inziens komt het stelsel van den Min. en zijne geestverwanten hierop neder, om de voordeelen van de Gouv.-cultuur in handen der particulieren te brengen. En wat is nu juist het hoofdbezwaar tegen het cultuurstelsel? Dit: dat er te veel gronden aan de bevolking zouden worden onttrokken, en daartegen wil men als hulpmiddel heel Java openzetten voor industriëlen om overeenkomsten met de bevolking te sluiten, zelfs tot den verkoop van de eerste voedingsmiddelen, en zonder eenig toezigt van het Gouvernement, dan dat de contracten voor één jaar gesloten worden. En daarbij komt dan nog de toelating als regel van Europeanen in de binnenlanden. Dat alles te zamen moet heilloos werken. Nu heeft men wel gezegd dat wij ons oordeel over de cultuurwet kunnen opschorten tot dat die wet in behandeling zal komen: maar spr. heeft geen waarborg, dat deze binnen kort in discussie zal komen, en dan vindt hij geene vrijheid om een vol jaar de middelen aan de Regering in handen te geven zonder te zeggen: „Tot hiertoe en niet verder."

De heer *Fransen van de Putte* heeft alleen het woord gevraagd om de overtuiging uit te spreken, dat hij het Regeringsstelsel en het bestuur van den Min. van Kolonien niet kan beschouwen als een wijs beleid, niet als een zegen voor het Vaderland en voor de Kolonien. Het zal niet strekken tot verbetering van het lot der Javanen, niet tot heil van Nederland. Hij heeft ook hier het welzijn van de Natie, de verzekering van de belangen der schatkist op het oog, en als hij nu ontwaart, dat van die hooge belangen wordt afgeweken, dan mag hij daartoe niet medewerken, al valt daardoor dan ook een raadsman van de Kroon. Hij heeft den Minister van Kolonien afgescheiden gevonden van het Ministerie; hij scheidt hem ook daarvan af en zal daarom *tegen* dit Hoofdstuk stemmen.

De heer *v. Beeck Vollenhoven* schetst den moeijelijken toestand waarin de Kamer geplaatst is. Volgens den een is hetgeen in de gewisselde stukken over dit Hoofdstuk gezegd is, het programma van het Ministerie op koloniaal gebied. Van de andere zijde wordt gewezen op het verschil van gevoelen tusschen den Min. van Kolonien en van Finantien. Nog dezen avond werd zelfs gezegd, dat de hoofddenkbeelden van den Min. v. Kol. ook die van het Kabinet zijn. Hij vraagt zich dus af, aan welke zijde hij zich scharen moet. Hij wijst er op dat in het vorige jaar de toenmalige Min. van Kolonien niet minder hevig bestreden werd. Toen heeft spreker de redenen ontvouwd waarom hij zich met de beginselen van dien Minister wel kon vereenigen. Hij vond in het stelsel van dien Minister eene strekking in het belang van Moederland en Kolonien; eene strekking, die hij ook nu in de rede van den Minister van Finantien ontwaart.

Hij gaat na welke de hoofdbeginselen van den Minister van Kolonien zijn en vraagt inlichting, in hoever die met de rede van den Minister van Finantien overeenkomen. Ook wijdt hij uit over de gebeurtenissen in West-Indië en over de maatregelen door de Regering te nemen bij de afschaffing der slavernij.

De heer *van Nispen van Pannerden* herinnert aan de vroegere verklaringen der tegenwoordige Ministers. Spreker heeft zich afgevraagd, welke de reden is om thans, nu er aan zooveel geld behoefte is tot verschillend doeleinde, tot zulk eene gewigtige hervorming in het cultuurstelsel over te gaan, waarvan de uitkomst nooit vooraf met zekerheid kan worden gemeld en die altoos een tijdperk van overgang moet hebben. Waarom deze hervorming? Spreker heeft niet in de stukken gezien dat er onrust of wrevel heerscht bij de bevolking wegens het cultuurstelsel. De Gouverneur-Generaal of de Raad van Indië zeggen daar niets van. Wel werpt men spreker welligt tegen de rede van den Minister van Finantien, gehouden in de avondzitting van 8 december, maar spreker antwoordt dat dat gesprokene onmogelijk is overeen te brengen met de beginselen, vroeger en later door den Minister op den voorgrond gesteld, en nu mag hij aan zoodanige redevoering, ter elfder ure uitgesproken, niet dat gewigt hechten om al het vroeger gesprokene voorbij te zien, want anders zegt hij, gij hebt toen alles over boord geworpen wat gij vroeger gezegd hebt. Alsnu komt spreker tot de stukken dezer Kamer. Daaruit blijkt dat de groote meerderheid is gestemd tegen het kol. beleid van dezen Min. en tegen verandering der belasting in arbeid door eene belasting in geld. Maar in de Mem. van Beantw. heeft spr. geen voldoend antwoord ontvangen, en daaruit is hem ook niet gebleken dat de Minister van Koloniën zich vereenigt met de redevoering van den Minister van Finantiën. De Mem. van Beantw. zegt wel dat er geen verschil bestaat tusschen de rigting van het vorige Ministerie en dit Kabinet. Spr. geeft dit niet toe. De vorige Min. wilde de Gouvern.-cultures *behouden*; de tegenwoordige wil de belasting in arbeid vervangen door belasting in geld. De vorige wilde de koloniale begrooting niet bij de wet regelen; de tegenwoordige verlangt regeling bij de wet. De vorige wilde geene bescherming verleenen aan de particuliere nijverheid of regten toekennen aan particulieren tegenover de inlandsche Regering of bevolking; de tegenwoordige wil dat *wel*. De vorige Minister eindelijk wilde eenige regelen stellen op de uitgifte van eenige contracten aan particulieren; de tegenwoordige wil dat alles bij de wet geregeld hebben. Uit een en ander volgt z. i. dat de Regering, naar het schijnt, drie beginselen heeft ten aanzien van haar koloniaal beleid: 1°, regeling zooveel mogelijk bij de wet; 2°, hervorming van het cultuurstelsel; 3°, uitbreiding en wettelijke regeling van de particuliere teelt. Over elk dier beginselen maakt hij eenige opmerking.

De *Minister van Kolonien* vraagt het woord. Het reeds ver gevorderd uur (het is bijna *elf* ure) noopt hem voor te stellen deze vergadering te verdagen tot aanst. maandag, op het uur dat de Voorzitter zal gelieven te bepalen. De uitvoerige behandeling heden avond noopt hem, ook op vele punten breedvoerig te antwoorden. De tijd is daarvoor echter reeds te ver gevorderd en hij zou dus het geduld der Kamer op eene te groote proef moeten stellen.

De zitting wordt hierop verdaagd tot aanst. maandag, des morgens ten 11 ure.

Zitting van Maandag 29 December.

De *Voorzitter* deelt mede, dat zijn ingekomen twee adressen, als van de Kamer van koophandel te Amersfoort en de Twentsche Vereeniging tot bevordering van nijverheid en handel, tot ondersteuning van het wetsontwerp nopens de Waterwegen.

Aan de orde is de voortzetting der beraadslagingen over Hoofdstuk IX (*Departement van Kolonien.*)

De *Minister van Kolonien* voert het eerst het woord. Verscheidene leden, zegt hij, hebben bij de algemeene beschouwingen, zoowel als ter gelegenheid der behandeling van dit Hoofdstuk, verklaard dat zij ernstige

bezwaren hadden tegen het tegenwoordig koloniaal Regeringsbeleid. Ik heb die bezwaren met zorg nagegaan en overwogen. Mijne taak om ze te wederleggen, ten einde geene verkeerde meening omtrent het koloniaal Regeringsbeleid te doen bestaan, is zwaar. Het geldt hier toch de verdediging van beginselen die fel zijn bestreden; het geldt hier het bestuur onzer Overzeesche bezittingen, hetwelk in den laatsten tijd is geworden het brandpunt van aanval tegen de rigting van dit Kabinet. Ik zou dan ook voor die taak hebben teruggedeinsd, wanneer die sprekers naar waarheid hadden betoogd, dat het Kabinet zich had afgescheiden van mijne beginselen. Gelukkig is dit echter anders. Ik ben mij zelf bewust volkomen getrouw te zijn gebleven aan het geen mijne ambtgenooten ook voorstaan ten aanzien van het Regeringsbeleid in Indië in het algemeen en meer bijzonder op Java. Daarom kan de Min. dan ook zeggen dat in deze de kernachtige spreuk der vaderen in toepassing wordt gebragt: „Eendragt maakt magt." Menig Hoofdstuk der Staatsbegrooting is uiterst fel bestreden geworden. Evenwel heeft het votum der Kamer aangetoond dat zij aan dit Kabinet de middelen niet wil onthouden om de resultaten van zijn werk te doen kennen. Daarom vertrouwt de Regering dan ook, dat de Eerste Kamer zal besluiten tot de aanneming ook van dit Hoofdstuk. En bovendien, wat zou het gevolg zijn eener afstemming van dit Hoofdstuk? Verzaking van beginselen ten aanzien van het koloniaal belang zal toch zeker niemand van dit Ministerie verwachten, in het allerminst niet van den staatsman die als het hoofd van dit Kabinet erkend wordt.

De Minister gaat alsnu over tot de beantwoording der verschillende sprekers, en bepaalt zich daarbij eerst tot de aangelegenheden onzer West-Indische Kolonien, en daarna tot de Oost-Indische aangelegenheden.

1⁰. De emancipatie-wet en de uitvoering daaraan door den Minister gegeven. De heer Fransen van de Putte heeft gewezen op die emancipatie-wet, als een bewijs van zwakheid des Ministers, waardoor is prijsgegeven een hoofdbestanddeel van eene emancipatie-wet, waardoor de schatkist niet gebaat en de kolonie benadeeld wordt. Hij meende daarin aanleiding te kunnen vinden tot het beweren, dat het beleid van dit departement niet met gerustheid aan den Minister kan worden overgelaten. De Minister gelooft, dat die spr. niet billijk heeft geoordeeld en niet in allen deele de waarheid en het gebeurde is trouw gebleven. Hij kan zich geene zwakheid bij de verdediging der emancipatie-wet toeschrijven; hij kan niet toegeven eenig hoofdbeginsel van de wet te hebben losgelaten. Ik wil gaarne erkennen, zegt de Minister, dat anderen met meer talent dan ik zoodanige wet zouden hebben kunnen verdedigen, maar dat ik daarbij zwakheid zou hebben getoond of hoofdbeginselen losgelaten, werp ik verre van mij af. Bij de beraadslagingen in deze Kamer over de emancipatie-wet, heb ik gewezen op vier grondbeginselen der wet: 1⁰, de emancipatie op een en hetzelfde oogenblik. — Ik vraag aan ieder onpartijdige of dat beginsel niet ongeschonden is gebleven? — 2⁰, het Staatstoezigt. Dit heb ik met kracht gehandhaafd, zelfs zoodanig dat ik verklaard heb de wet te zullen intrekken, wanneer dit beginsel uit de wet werd geligt. Het gevolg daarvan was dan ook dat dat beginsel werd aangenomen. Wat is er echter verder gebeurd? Nadat de wet eenige wijzigingen had ondergaan, kon dat beginsel niet meer in al haar kracht worden gehandhaafd. Daarom heb ik gemeend te moeten toegeven aan eene verzachting van dat Staatstoezigt in het belang van het algemeen, in het belang der kolonie Suriname en ook in dat der vrijgemaakten. — 3⁰, de immigratie, ten einde door den aanvoer van nieuwe werkkrachten de productiviteit van Suriname, in het belang der Europesche markt niet alleen te handhaven, maar, zoo mogelijk, te brengen op zoodanig standpunt, dat in het vervolg Suriname zich kan losmaken van de subsidien, die het thans van het Moederland geniet. Die immigratie was zoodanig in de wet opgenomen, dat de leiding en uitvoering er van geheel was opgedragen aan de Regering. De Tweede Kamer was van oordeel, dat daardoor verpligtingen op den Staat werden gelegd, die niet overeenkwamen met de roeping van den Staat, en de meerderheid der Kamer wenschte de immigratie zóó gewijzigd te zien, dat die zou plaats hebben door de daarbij belanghebbende individuen. De Regering heeft dat amendement grondig overwogen en het is niet dan met overeenstemming der Regering dat ik, als haar orgaan, verklaard heb die zienswijze te deelen. — 4⁰, de tegemoetkoming aan de eigenaren van slaven. Ik vermeen reeds voldoende te hebben aangetoond, dat ik met volle gerustheid het verwijt van zwakheid van mij kan afwerpen. Maar de heer v. d. Putte zeide, dat ik niet doorgrond had het onredelijke van het amendement nopens de schadevergoeding aan de eigenaren van slaven op St. Martin. Op welke gronden hij mij dat verwijt toevoegt, heb ik uit zijne rede niet kunnen opmaken. Maar ik weet wel, dat ik die verlaging allezins heb betreurd, en dat ik mijn voorstel krachtig heb verdedigd. Niettegenstaande dit alles heeft de meerderheid der Tweede Kamer zich verklaard voor de geringe vergoeding die thans aan de eigenaren der slaven op St. Martin is toegestaan. Hoezeer ik nu die verlaging heb betreurd, heeft dit voor mij geen beweegreden kunnen opleveren om daarom de wet niet tot stand te brengen. Wat beoogde toch de wet? vrijmaking van de banden der slavernij van onze natuurgenooten. En deze overweging was van dien aard, dat ik daarvoor elke zaak van geldelijk belang heb ter zijde gesteld.

2⁰. De afkondiging der emancipatie-wet zonder bevorens te hebben voorzien in eene genoegzame magtsontwikkeling, waardoor stroomen bloeds zijn gevloeid en verzet der slavenmagt is ontstaan. Deze beschuldiging is tegen mij gerigt door de heeren Hartsen, van de Putte en van Beeck Vollenhoven. Ik neem ook deze beschuldiging niet aan. Het is geenszins met overhaasting of bij gemis aan magtsontwikkeling, dat de afkondiging der wet in Suriname heeft plaats gehad. Nadat de wet hier tot stand was gekomen, is zij gezonden aan de Gouverneurs van Suriname en Curaçao. De Gouverneur van Curaçao heeft, zoodra hem de wet ter afkondiging was ter hand gesteld, daaraan onmiddellijk gevolg gegeven. De Gouverneur van Suriname heeft zich, vóór hij de wet erlangde, tot mij gewend, om inlichtingen. Hij gaf als zijn wensch te kennen om die wet uit te vaardigen tegen het einde van dit jaar, of op den verjaardag van onzen geëerbiedigden Koning, als een blijk van belangstelling des Konings is de vrijverklaring van de negerslaven in dat gewest. Vóór dat die Gouverneur echter reeds antwoord op dien brief kon bekomen, ontving hij de wet en hij zag daarin geen reden om de afkondiging niet te doen plaats hebben, zoodra de geschikte gelegenheid er zich toe voordeed. De Gouverneur was zoo zeer doordrongen van de vredelievendheid en de goede gezindheid der slaven, dat hij geen bezwaar zag in de afkondiging der wet. Dit heeft dan ook werkelijk plaats gehad eenigen tijd na de ontvangst der wet in Suriname. Wat is toen gebeurd? Niet één neger heeft verzet of eenige losbandigheid getoond. Juist het tegendeel heeft plaats gehad. Zoowel uit Paramaribo als uit de verschillende plantagien rondom die plaats gelegen, zijn deputatien bij den Gouverneur en bij de Heemraden aangekomen om hunne erkentelijkheid voor den verleenden vrijdom te betuigen, daarbij verklarende, dat zij aan de vrijverklaring zoo veel waarde hechten, dat zij zouden blijven voortgaan nog eenigen tijd hunne verpligtingen jegens hunne meesters te blijven volbrengen. Zij verzochten ook aan den Gouverneur om van hunne erkentelijkheid aan den Koning te doen blijken. Hieraan is dan ook door den Gouverneur gevolg gegeven. Dat er dus onlusten zijn ontstaan naar aanleiding der afkondiging van de emancipatie-wet is strijdig met de waarheid. Wat heeft dan die stroomen bloeds gekost? Niets anders dan de politiemaatregelen, die men op het oog had om, wanneer eens de vrijverklaring dáár was, de politie beter en gunstiger te doen werken langs de ongebaande wegen. Daar echter die wegen ook loopen langs het kamp der weggeloopen slaven, heeft de Regering gemeend dat de politie moest worden gesteund door de militaire magt. Die expeditie heeft toen plaats gehad en het is ten gevolge van die expeditie dat manschappen en officieren zijn verloren gegaan, daar de weggeloopenen meenden dat zij in hunne schuilplaats werden aangevallen. Ik betreur zeer den afloop dezer expeditie; ik betreur het vergoten bloed en de gevallen slagtoffers. Maar ik kan ook zeggen dat er geen onrust en onzekerheid in de kolonie zullen ontstaan. De Gouverneur van Suriname is dan ook zoo gerust, dat hij noch vóór, noch na die expeditie, bij den Minister heeft aangedrongen op eene vervroegde of vermeerderde uitzending der militaire magt. Hij achtte zelfs de vermeerdering der scheepsmagt in de kolonie niet noodzakelijk. Ik heb echter, zoodra mij de laatste tijdingen uit de West waren geworden, zorg gedragen dat er spoedig meer militaire magt derwaarts werd gezonden, terwijl op dit oogenblik al de aangevraagde suppletie-troepen derwaarts zijn vertrokken. Ik geloof dat ik dus reeds ben voor geweest aan hen die verlangen dat er naar Suriname militairen werden gezonden.

Een ander punt betrof het verlangen om stellige orders te geven nopens het dadelijk verifiëren der borderellen, met andere woorden, de telling der slaven. Aan dat verlangen vermeen ik, na hetgeen ik reeds in de Tweede Kamer gezegd heb, niet te mogen toegeven. Ik heb toen mijne zienswijze kenbaar gemaakt en deze is toegejuicht door den heer van Lynden. Buitendien, die verificatie kan niet plaats hebben voor dat de ambtenaren op de verschillende plaatsen aanwezig zijn. De maatregelen, door mij genomen, kunnen eerst op het laatst van februarij of in het begin van maart geëffectueerd worden, zoodat de verificatie niet eerder zal plaats hebben dan op het laatst van april of in mei. Maar ik heb aan den Gouverneur van Suriname te kennen gegeven dat, als hij het noodig achtte, hij op zijne verantwoordelijkheid die verificatie, voor het tijdstip door mij gesteld, kan doen plaats hebben.

De sprekers hebben ook verzocht, dat zonder uitstel worde uitgevaardigd het reglement op de immigratie, en dat dit ook hier te Lande worde openbaar gemaakt. Het is de bedoeling aan dat verlangen te voldoen. Er heeft voor de zamenstelling van dit reglement eene drukke correspondentie plaats gehad met den Gouverneur van Suriname. Thans is het reglement reeds bewerkt, en het is op dit oogenblik in overweging bij mijne ambtgenooten, vooral in verband met de vraag: mag de Nederlandsche Regering de Westkust van Afrika aanwijzen als de plaats waaruit vrije arbeiders ten behoeve van Suriname kunnen worden getrokken? Zoodra dit reglement zal zijn gearresteerd, zal het ook hier worden bekend gemaakt. De Minister voegt hier nog bij dat de organisatie dier politiemagt reeds is gearresteerd en ter uitvoering gezonden naar Suriname.

En hiermede vermeent de Min. zich te kunnen verplaatsen naar onze Overzeesche bezittingen. Vat ik, zegt de Min., beknopt zamen de gedachtenwisseling hieromtrent, dan kan ik mij tot het navolgende bepalen. Ik zal hierbij achtervolgens beantwoorden de verschillende sprekers, die gedurende twee zittingen het woord over het koloniaal Regeringsbeleid hebben gevoerd. Ik kom dan het eerst tegen den heer Schimmelpenninck, die betoogd heeft, dat de Min. van Kolonien een stelsel wil invoeren, dat niet is het behoud van het cultuurstelsel met de noodzakelijke verbeteringen. Mijnheer de Voorzitter! Toen ik dien geachten afgevaardigde een résumé hoorde geven van de verschillende stelsels ten aanzien onzer Oost-Indische kolonien, was ik eenigermate verwonderd ook mijn naam te hooren noemen als iemand die een eigen stelsel had. Ik ben daarmede zeer vereerd, maar ik mag mij die eer niet in allen deele toerekenen. Ik verkondig geen stelsel, ik heb alleen algemeen goede beginselen op den voorgrond gesteld, waarnaar ik gemeend heb dat onze Oost-Indische bezittingen moeten worden beheerd. Buitendien ik heb gemeend dat mijn stelsel (wanneer ik een stelsel had) niet anders omschreven kan worden dan door de woorden van den heer Schimmelpenninck, die geheel homogeen zijn met de stelsels van mijn geachte voorgangers van den Bosch en Baud. Ik zal mij niet verder in deze questie verdiepen.

Door de heeren van der Heim en van de Putte is beweerd, dat door den Minister van Kolonien wordt voorgestaan eene toepassing van art. 59 der Grondwet, waardoor aan dat artikel en aan het opperbestuur des Konings de bodem zou worden ingeslagen. Mijnheer de Voorzitter! Ik vermeen, dat dit het geval niet is, en dat ik juist, door zoodanige regeling bij de wet, niets anders en niets minder doe dan voldoening te geven aan een telken jare herhaald verlangen van de Wetgevende Magt. Buitendien, wanneer zoodanige regeling bij de wet tot stand komt, dan heeft het dit voor, dat de zaak dan van alle zijden is bezien en niet enkel neerkomt op de individuele zienswijze van den Min. van Kolonien, waardoor men dan ook meerdere waarborgen heeft voor eene goede regeling. Eene wettelijke regeling heeft ook nog dit voor, dat men zich niet zoo ligtvaardig zou wagen aan omverwerping van het bestaande, zoodat daardoor ook de magt en het aanzien van het opperbestuur meer zal worden bevorderd dan door eene regeling van den Minister alleen. De Minister wijst hier op hetgeen gebeurd is met het Indisch drukpers-reglement en de regeling der uitgifte van suiker-contracten. Beide stukken, van de Regering uitgegaan, hebben hevigen tegenstand ontmoet, zoo zelfs, dat de Regering genoodzaakt zal zijn om op beide stukken terug te komen. De Minister gelooft geen krachtiger bewijzen voor de noodzakelijkheid van wettelijke regeling te kunnen bijbrengen.

Ten aanzien der regeling bij de wet heeft de heer van der Heim ook nog gezegd, dat dit niet veel beteekende, want dat het bijzonder standpunt van den Minister van Kolonien kon medebrengen dat, wanneer hij iets niet geregeld kon krijgen bij de wet, hij dan toch de magt had om dit te regelen buiten de wetgeving om. Hij meende hieruit te moeten afleiden dat men moest hebben in den persoon van den Minister iemand, van wien men kon verwachten dat hij goede maatregelen zou nemen en zijne magt niet zou te buiten gaan. Die spreker wees daarbij op de cultuurwet, en vroeg of de Minister van Kolonien reeds de maatregelen, in die cultuurwet opgenomen, in Indië had doen toepassen. Indien ik, zegt de Minister, geloof mag hechten aan den lof, aan mijn karakter en mijne eerlijkheid door de Wetgevende Magt gebragt, dan geloof ik die insinuatie beleedigend te mogen noemen voor den Minister. Een Minister die zoo iets zou doen, zou door de Wetgevende Magt en door de publieke opinie reeds vooraf veroordeeld zijn.

Door den heer van de Putte is ook gewezen op het gemis aan Regeringsbeleid van dezen Minister van Kolonien en hij heeft tot betoog daarvan bijgebragt, dat ik bij de behandeling van het koloniaal batig slot van 1859 geen antwoord zou hebben gegeven op bepaalde vragen in den loop der discussie gedaan. Hij voegde er bij dat de gegeven antwoorden niet voldoende waren en liet doorschemeren dat de Minister het antwoord was schuldig gebleven, misschien wegens gemis aan tact. Ik erken volgaarne, dat ik, bij de behandeling van het batig slot, aan den heer Hartsen eenige beantwoording ben schuldig gebleven. Maar de heer Hartsen heeft toen verklaard niet verder op beantwoording aan te dringen, ten einde de discussien niet te rekken. Ik heb hem daarvoor mijn dank betuigd, maar mij bereid verklaard nader antwoord te geven. Om nu uit die omstandigheid gemis aan Regeringsbeleid te putten, gaat te ver.

Een ander punt, bij deze discussie op den voorgrond gesteld, is, dat bij de jongste discussien in de Tweede Kamer de Minister van Kolonien zich van het Kabinet had gescheiden. Deze aantijging werd op den voorgrond gesteld door de heeren van Rhemen, van Andringa de Kempenaer, Fransen van de Putte, Cremers en Michiels van Kessenich. Ik geloof tot wederspreking van die beschuldiging alleen noodig te hebben om te wijzen op wat ik in den aanvang van mijne rede zeide. Daarin heb ik herhaald wat de Minister van Finantien reeds heeft verklaard, dat ik geene andere rigting ben toegedaan dan de algemeene rigting van dit Kabinet op koloniaal gebied. En ik heb dan ook in de rede van den Minister van Finantien niet kunnen zien eenigen tweestrijd van beginselen, die ik verkondig en handhaaf. — De heer Fransen van de Putte heeft mij overladen met beschuldigingen. Ik ben dus verpligt meermalen het woord tot hem te rigten.

Hij heeft mij o. a. toegevoegd, dat het stelsel van den Minister tot hervorming van onze Oost-Indische huishouding, niet is een rijpe vrucht van ondervinding en wijs beleid, maar in strijd met de zeden en geaardheid der Indische bevolking. Die geachte afgevaardigde heeft, naar mijne zienswijze, niets tot staving van die uitdrukking bijgebragt. En nu vermeen ik, dat iemand, uitgerust met wetenschappelijke kennis, die gedurende meer dan 24 jaren in de gelegenheid is gesteld geweest om het geheele Land in hoogere en mindere betrekkingen te bezien, ook de gelegenheid gehad heeft na te gaan wat de Indische toestand vormt, en zich daaromtrent gevestigde denkbeelden kan vormen. Daarom zeg ik, mijn stelsel (als ik een stelsel heb) berust op grondig onderzoek, het is rijpe vrucht van jaren lange ondervinding. Het is niet in strijd met de geaardheid, de zeden en de gewoonten van dat volk, dat de heer Fransen van de Putte misschien slechts uit eenzijdige beschrijvingen kent van 50 of 100 jaren geleden. Maar dat volk is thans zóó niet meer. Het Javaansche volk is met den tijd mee gegaan; het heeft onwillekeurig, en misschien tegen den wil van zijne beheerschers, Westersche begrippen, Westersche zeden, in zijn doen en laten opgenomen en is daardoor gekomen op een hooger standpunt dan vroeger. Die bevolking kan en moet ook thans op eene andere wijze geregeerd worden.

Door den heer Hartsen werd gezegd, dat de Minister van Finantien in de Tweede Kamer eene rede had uitgesproken, waarbij alle vroegere beginselen over boord werden geworpen, en die omstandigheid gaf hem aanleiding tot de vraag: welk stelsel is nu de Regering toegedaan; welken weg gaan wij op? Mijnheer de Voorzitter! Ik vermeen reeds bij herhaling gezegd en verklaard te hebben, dat de Minister van Finantien niet is afgeweken van het stelsel dat ik steeds heb voorgestaan, waaromtrent de Minister en het Kabinet homogeen zijn gebleven. Het stelsel dat wij zijn toegedaan beoogt niets anders dan behoud van het goede, met verbetering waar zulks noodig is. Het behoud van de Gouvernements-cultures is door de wet gebiedend voorgeschreven, maar tevens bevordering van den vrijen landbouw, vrijen handel en vrije industrie. Dat is bij de wet ook tot pligt der Regering voorgeschreven. Dat stelsel wil deze Regering in volle uitvoering en werking brengen.

Welken weg wij opgaan? Niet tot verderf, zoo als de heer Hartsen meent. Integendeel; die weg zal leiden tot verrijking, tot bevordering van den bloei en de wezenlijke ontwikkeling van onze Indische bezittingen. Die weg zal leiden om Nederland meerdere voordeelen uit de Oost te doen genieten; die weg zal leiden om onze wingewesten meer en meer verbonden te zien met den moederstaat, Nederland.

De geachte afgevaardigden Hartsen en van Rhemen hebben ook gewezen op het zoogenaamde budget der toekomst, en te kennen gegeven dat de Regering schuldig bleef daarvoor eene bepaalde oplossing te geven.

Mijnheer de Voorzitter! Ik geloof niet dat deze Regering ooit van een budget der toekomst heeft gesproken. Deze Regering heeft er niet over te spreken, want zij wil behouden wat bestaat: zij wil verbetering, met plaatsing er nevens van nieuwe bronnen van inkomsten en welvaart. Als dit op den voorgrond staat, dan meen ik in het algemeen te mogen zeggen: het budget der toekomst is wat gij thans hebt, maar vermeerderd met nieuwe opbrengsten.

Ook hebben de heeren van de Putte, van der Lek de Clercq, van Beeck Vollenhoven en Hartsen verklaard, dat de rigting van dit Kabinet ligt opgesloten in eene verklaring, door mij vroeger in deze Kamer afgelegd, dat het streven der Regering moet zijn om langzamerhand in Indië een toestand te doen geboren worden, waartoe zij meent door de wet gehouden te zijn, en waardoor de belastingen, die thans in arbeid worden opgebragt, voortaan in geld zullen worden voldaan. Die uitdrukking is werkelijk door mij gebezigd in de Mem. van Beantw. op het Voorloopig Verslag dezer Kamer, nopens het koloniaal batig slot over 1859. Dat antwoord werd uitgelokt door eene vraag in dat Verslag gedaan, maar dat antwoord staat niet op zich zelf. De Minister herinnert hier wat hij in dat antwoord gezegd heeft, namelijk dat het 't beginsel van art. 56 van het Regerings-reglement is, dat de rigting der Regering in de Oost- en West-Ind. aangelegenheden moet zijn, om een toestand te scheppen, wanneer de arbeid in geld wordt veranderd. Wanneer men de uitdrukkingen, in dat antwoord voorkomende, in haar verband beschouwt, dan zal elk onpartijdige moeten erkennen, dat, toen die woorden door mij in de Memorie van Antwoord werden gebezigd, ik daarmede niet anders heb kunnen bedoelen dan een einddoel, dat niet van daag of morgen te bereiken zou zijn; het is een einddoel waarvan wij misschien nog 20, 50 jaren, ja mogelijk nog eene eeuw verwijderd zijn. Daarom heb ik op den voorgrond gesteld, dat wij dit doel, door ons beleid, moeten trachten te bevorderen. Ik geloof niet dat het met de waarheid overeenkomt om deze Regering, of welke ook, toe te dichten het denkbeeld van, zittende bij eene goed gevulde schatkist, die regelmatig wordt aangevuld, dit alles om der wille van een beginsel prijs te geven. Ik geloof in redelijkheid dat dit niet ernstig kan gemeend zijn. Ik althans heb mij nooit anders voorgesteld, dan dat het einddoel nog in de verre toekomst ligt.

Door den heer Hartsen is ook bijgebragt, dat het beginsel der cultuurwet is om de exploitatie op Java uit handen van het Gouvernement in handen van particulieren over te brengen. Ik moet rondborstig verklaren dat ik, nadat ik die wet nogmaals heb nagegaan en de toelichting er van ingezien, dit niet in de wet heb gevonden.

Die wet beoogt heel iets anders. Neen, die wet wenscht niets anders dan eene goede regeling van bestaande toestanden. Zij preciseert ten stelligste, dat de Gouvernements-cultures zullen en moeten worden gehandhaafd, en dat de particulieren zich, buiten elke regtstreeksche bemoeijing van de Regering, moeten voorzien van gronden die niet zijn of zullen worden ingenomen voor de Gouvernements-cultures, waarop zij hunne industrie kunnen uitoefenen, tot voordeel van den inlander, tot voordeel van zich zelve, tot voordeel der Regering, en tot verspreiding en bevordering van welvaart. Die wet beoogt tevens, dat de particuliere landbouw-nijverheid zal worden uitgeoefend hoofdzakelijk door Nederlanders, en die zullen werken met Nederlandsch kapitaal. Wel verre dus dat het beginsel, in die wet opgenomen, zal leiden tot losmaking der banden van Indië van Nederland, beweer ik, dat die banden verreweg zullen worden versterkt. Want jaarlijks zullen er zich meer kinderen en bloedverwanten van Nederlanders naar dat land begeven, om te trachten daar hunne kennis in toepassing te brengen. Gij zult uw kapitaal herwaarts verplaatsen en het nuttig en voordeelig aanwenden. Zijn dit dan geen hechte banden: de banden van het bloed en die van het materieel belang? Het is er dus verre af dat de toepassing van dat beginsel losmaking der banden kan beoogen of daarstellen. Maar buitendien gelooft de Minister dat, als de heer Hartsen dit alles had nagedacht, hij tot eene andere conclusie zou zijn gekomen.

Door den heer van Rhemen is ook gewezen op de aanhaling, door mij in de andere Kamer gedaan uit een brief van den Gouverneur-Generaal van 31 mei ll., en verzocht mededeeling van dit schrijven in zijn geheel aan deze Kamer. Ik zal dat niet doen, want ik heb daartegen gegronde bedenkingen. Hetgeen ik uit dat schrijven heb aangehaald, acht ik voldoende om de meening van den Gouverneur-Generaal te doen kennen. — De heer van Nispen heeft ook gevraagd mededeeling der adviezen van den Gouverneur-Gen. en van den Raad van Indië nopens de cultuurwet. Ik kan hieraan ook op dit oogenblik geen gevolg geven. De cultuurwet is bewerkt naar aanleiding van bij het Ministerie berustende bescheiden, waaruit duidelijk de zienswijze der Indische Regering blijkt. Die wet nu is, na hare zamenstelling, overgebragt bij de Staten-Generaal, om daarover een oordeel uit te spreken. Op het tijdstip der indiening waren de adviezen van de Ind. Regering nog niet bekend en deze zijn op dit oogenblik ook nog niet bij mij ontvangen. Zoodra echter die wet gereed was, heb ik die ter kennisname gezonden aan den Gouverneur-Generaal, en kort daarna, toen ik zag dat de Wetgevende Magt geruimen tijd noodig zou hebben tot onderzoek der wet, heb ik aan den Gouverneur-Generaal geschreven dat ik verlangde dat de Raad van Indië omtrent dit ontwerp wierd gehoord, en dat ik ook zijn persoonlijk gevoelen verlangde te vernemen. Ik verzocht dit met het doel om, zoodra ik die stukken zou hebben ontvangen en mij bekend was het onderzoek van het ontwerp hier te lande, alles zamen te vatten om het noodige aan te brengen tot verbetering der wet en die zoo noodig om te werken. Met de laatste mail heb ik het berigt ontvangen, dat de stukken, die ik verzocht heb, in de maand januarij a. s. hier zullen zijn. Als het dan kan, dan ben ik bereid die adviezen onder de aandacht der Staten-Generaal te brengen, en dan zal ik daarbij voegen eene massa stukken van groot gewigt vóór en tijdens de bewerking der wet ontvangen, waardoor de Wetgevende Magt in staat zal zijn met volle kennis van zaken de wet in nadere overweging te nemen.

De Minister gaat thans over tot de beantwoording van eenige speciale vragen van den heer Hartsen. In de eerste plaats of, in het stelsel der Regering, geene vermeerdering van Europeesch personeel zal noodig zijn. De Minister antwoordt, dat dit gestadig bij elke mail gevraagd wordt. Die vermeerdering staat niet in verband met de uitbreiding der particuliere industrie, maar is ook noodzakelijk door de vermeerdering der bevolking en door hare meerdere ontwikkeling, waardoor zij meer behoefte heeft aan verschillende nieuwe instellingen. — De heer Hartsen heeft ook gemeend dat eene groote vermeerdering van strijdkrachten noodig zal zijn in verband met de toepassing van mijn stelsel. Ik geloof dit niet, en kan dit gerust zeggen als ik terug zie op den bestaanden toestand. Waar toch ziet men thans onrust? Op plaatsen waar Europeanen gevestigd zijn? Neen. Is Buitenzorg, is Batavia, plaatsen die geheel in handen zijn van particulieren, in staat van onrust? Ontdekt men iets van onrust in Kedirie, in Rembang, waar een tal van particulieren gevestigd zijn, die met duizenden, met honderdduizenden, daar komen, om de inlanders werk, brood, ja ruim brood te verschaffen? Neen, de bevolking aldaar is zeer welgezind.

Door den heer Hartsen is ook gevraagd op welke wijze men zal waken tegen den ondergang der suikercultuur. Ik antwoord: door de suiker cultuur in betere bescherming te nemen, dan thans geschiedt. Die suiker-cultuur is door de laatste regeling in een onhoudbaren toestand gebragt. In dien onhoudbaren toestand, die tot nadeel strekt van het Moederland en de contractanten, is de Regering voornemens zoodanige wijziging te brengen, dat daardoor bereikt zal worden wat men beoogt: niet alleen instandhouding, maar, door verbetering, ook uitbreiding dier cultuur.

Menigvuldig toch zijn de klagten door de belanghebbenden ingebragt. Nog dezer dagen zijn door mij hieromtrent adressen uit Indië en hier ontvangen. Die adressen maken thans een punt van ernstige overweging uit en ik vertrouw dat die zal leiden tot bevrediging van hen, die thans klagten doen hooren.

Nog is door den heer Hartsen gevraagd: kan de Minister verklaren dat hij geene bevelen naar Indië gezonden heeft of zal zenden, waardoor in het bestaande stelsel verandering wordt gebragt. Ik kan in gemoede verklaren geene zoodanige bevelen naar Indië te hebben gezonden en dat het ook niet in mijne bedoeling ligt om daartoe over te gaan. Ik heb echter aan den Gouverneur-Generaal als mijne zienswijze doen kennen, dat deze Regering geen vijand is van particuliere industrie. En, als een uitvloeisel van ingebragte klagten, die aantoonden dat de particuliere suiker-cultuur in de residentie Cheribon zou worden te gronde gerigt en daardoor een millioen Neder-

...ch geld verloren zou gaan, heb ik aan den Gouverneur-Generaal het volgende geschreven: „Voor geval in de residentie Cheribon of elders urgentie deze mogt blijken te bestaan, in die mate het staan of vallen van eene gevestigde onderneming daarvan afhankelijk is, kan de Gouverneur-Generaal zich als gemagtigd beschouwen, in afwachting eener nadere regeling, de cultuur op dessagronden, onder de noodige restrictien, toe te staan." Dit heb ik naar Indië geschreven, en daarop slaat het antwoord van den Gouverneur-Generaal. Deze verklaring werd in Indië met welgevallen vernomen, omdat, door deze vrijgevigheid, millioenen werden behouden die anders zeker verloren zouden zijn.

Door den heer Hartsen is ook een historische terugblik gegeven van de dwang- en de vrije cultuur op Java. Ik heb dit met aandacht gevolgd en, bij het aanhooren er van, heb ik vele leemten aangetroffen die tot aanleiding hebben gegeven dat historisch overzigt aan te vullen. De Min. gaat hiertoe thans over. Uit dat overzigt blijkt o. a. dat de gouv.-gen. van den Bosch de particuliere cultuur steeds heeft beschermd, hetgeen volgt uit de reglementen van 1829 en 1836. Het besluit van december 1838 tot regeling der particuliere industrie was ook een uitvloeisel van het Regerings-reglement van 1836. Ook het Regerings-reglement van 1854 gaat uit van het beginsel van bescherming der particuliere industrie, naast het behoud van het cultuurstelsel. De Min. wijst verder op de gevoelens van de heeren Twist en Pahud, en toont aan dat de publicatie van 1838 niet kon blijven bestaan, omdat daardoor de suiker-cultuur werd bedreigd. Dit was dan ook de aanleiding tot het ontwerpen der tegenwoordige cultuurwet. De Minister meent dan ook dat men hem op geene goede gronden kan aantoonen, dat hij, ten aanzien der suiker-cultuur anders heeft gehandeld dan volgens de bestaande reglementen.

De Minister komt nu tot de circulaire van den Gouverneur van 14 februarij 1862, aan de hoofden van het gewestelijk bestuur, waarbij hoofdzakelijk eene aanwijzing werd gegeven nopens de wijze van toepassing der verordening betreffende de toelating en vestiging van Europeanen in de binnenlanden van Java. Die circulaire is niets anders dan eene verklaring, dat de vestiging van Europeanen niet bij algemeene regelen kan worden geregeld, maar dat de hoofden van het gewestelijk bestuur de verzoeken om toelating moeten toetsen aan de individuen der personen. Ik heb in die circulaire dus niets gezien, wat in strijd zou zijn met bestaande verordeningen en met hetgeen ik beoog. Die circulaire laat alles in haar geheel en wil zich niet bemoeijen met de vestiging van Europeanen in Indië.

In het ontwerp nopens de cultuurwet zijn bepalingen opgenomen nopens die vestiging van Europeanen, omdat in de bestaande ordonnantien leemten aanwezig zijn. De circulaire is een uitvloeisel van een schrijven van den resident op Soerabaija, en de Raad van Indië heeft er zich mede vereenigd. De Minister zal een klein extract van dat belangrijk advies voorlezen, waaruit zich de geest van den Raad doet kennen, dat Europeanen moeten worden toegelaten in de binnenlanden en dat het afstaan van gronden is tot nut der Indische bezittingen. De Raad erkent volmondig dat zoowel de Europeanen, onder de vlag van het Gouvernement werkende, misslagen begaan, als zij die niet onder de vlag van het Gouvernement werken, en dat er evenzeer misbruiken bestaan bij de Gouvernements- als bij de particuliere cultuur. Dat advies is van den 18 december 1861, dus vóór 's Ministers optreden, vóór hij de gedachte had immer in deze Vergadering het woord te voeren. In dat advies wordt in substantie gezegd, dat de vestiging van Europeanen geen nieuwe zaak is, en dat zij zeer talrijk zijn in de Vorstenlanden, alsmede in andere residentien; dat daar waar veel Europeanen zijn, zelden klagten over misbruiken worden gehoord, en dat, als men de misbruiken door de particulieren nagaat, deze een druppel water in een emmer zijn bij de misbruiken bij de Gouvernements-cultures of daar waar het Gouvernement zich mengt in de industrie der particulieren. Dit advies wijst dus de gebreken en misbruiken bij de beide stelsels aan, maar brandmerkt bovendien de misbruiken gepleegd door Gouvernements dienaren.

De Minister komt nu terug op het gezegde door den heer Fransen van de Putte, die ook gesproken heeft over de heerendiensten en de mogelijkheid hunner oplossing in geld. De Minister acht dit allezins mogelijk, als er maar eene goede regeling gemaakt wordt; in de vrije landen van Batavia en Buitenzorg en in verschillende dessa's bestaat het reeds. Hij acht ook wenschelijk heerendiensten te vervangen waar 't kan. Hij zegt daarom niet dat het *zal* geschieden, hij gaat verder; het kan zelfs niet eens gelijk voor alle plaatsen geregeld worden en men moet zeer voorzigtig en zeer langzaam in deze teedere zaak te werk gaan.

Genoemde spreker heeft ook eenige opmerkingen omtrent de beschikking van de dessa-gronden gemaakt. Ik ben van oordeel, zegt de Minister, dat daarover zeker niet ten behoeve van particulieren moet worden beschikt. Eigenlijk mag het in 't geheel niet; de beschikking over dessa-gronden is eigenlijk eene inbreuk op de *adat* van 't volk, en zij is reeds kracht van wet geworden en men laat die bestaan, omdat zij noodig is tot behoud van de Gouvernements-cultures. Zonder die inbreuk op de *adat* was het Gouvernements-cultuurstelsel onmogelijk.

Diezelfde spreker heeft beweerd dat de particuliere teelt niet naast het Gouvernements-cultuurstelsel kan bestaan. De Minister wijst op de vele feiten, van vroeger en heden, straks reeds aangevoerd. De particuliere industrie bestaat in, om, tusschen en nevens het Gouvernements-cultuurstelsel. Maar dit neemt niet weg dat de particuliere industrie geen inbreuk mag maken op de Gouvernements-cultures en dat ook de Gouvernements-cultures aan vaste regelen verbonden zijn. Hij hoopt dan ook dat onderwerp der particuliere industrie aan zoodanige regelen te verbinden.

Er is gewaagd van 't gevaar der invoering van Westersche begrippen. Als ik zie, zegt de Min., dat wij zijn de overheerschers; dat de Javaan staat onder onze wetten, waarin reeds Westersche begrippen voorkomen, dan zie ik geene mogelijkheid tot wering van die begrippen. Zij zijn reeds een element der Ind. Maatschappij en ontwikkelen zich dagelijks meer en meer, door de vermeerderde aanraking der bevolking met de Europeanen.

Zou hij nu moeten antwoorden op de lange rede van den heer van Nispen? Maar de Minister meent dat niet te behoeven te doen, want als men die rede resumeert, dan vindt men alles terug wat heden door hem, in antwoord op andere sprekers, is medegedeeld. Daarom, zegt hij, houde die spreker mij ten goede, dat ik mij aan mijne rede referere.

De Minister besluit zijne rede, die ruim twee uren duurde, nagenoeg aldus:

Ik eindig onder de uitdrukkelijke verklaring dat het beginsel, door de Regering voorgesteld, nuttig en onvermijdelijk moet worden geacht om de Oost-Indische bevolking, en vooral het eiland Java, tot bloei en ontwikkeling te brengen. Om niets ter wereld zou ik dat beginsel prijs geven. Met dat beginsel heeft de Tweede Kamer zich vereenigd. Ook de Eerste Kamer — de Minister vertrouwt het — zal zich met dat Regeringsbeginsel vereenigen, dat zoo zeer ter eere strekt van Nederland.

De heer *Boreel van Hoogelanden* erkent dat de Minister bij den aanvang van zijne rede eene belangrijke vraag gedaan heeft, namelijk waarom de Vergadering tegen zijne begrooting stemmen zou, daar de rigting van het Kabinet toch dezelfde was als van hem Minister? Die vraag geeft natuurlijk aanleiding tot nadenken, en spreker heeft dan ook zich de vraag voor oogen gesteld, of hij tegen de begrooting stemmen zal. Zijn antwoord kan niet twijfelachtig zijn: hij wil geen deel van de verantwoordelijkheid op zich nemen tot ondersteuning van eene rigting waardoor de gewigtigste belangen van Moederland en Kolonien in gevaar worden gebragt. Hij wijst er op dat het cultuur- en consignatie-stelsel zooveel aanleiding gegeven heeft tot ontwikkeling en arbeid, en nu de vraag aan den Minister gedaan wordt welk stelsel hij aankleeft, volgt daarop het antwoord dat hij geen stelsel had. Spreker wil niet medewerken om af te breken wat tot heil van Moederland en Kolonien gestrekt heeft, hij wil die verantwoordelijkheid niet dragen, en zal daarom tegen de begrooting stemmen.

De heer *Cremers*, heeft den Minister op onderscheidene punten, wat Oost en West betreft, geantwoord. Hij is door de antwoorden van den Minister volstrekt niet bevredigd. Hij zal dan ook tegen het Hoofdstuk stemmen. Hij gelooft dat men dit doen kan, zonder de rigting van het Kabinet te veroordeelen. Men kan het beleid van de kolonien op zich zelf beschouwen. Hij wenscht de verwerping van dit Hoofdstuk, omdat het de uitdrukking zijn zal van den wensch dat de tegenwoordige Minister van Kolonien moge worden vervangen door iemand wiens welbespraaktheid hem in staat stelt zijn gevoelen, zijn stelsel, rond, openlijk en eerlijk te ontwikkelen. En hij houdt zich overtuigd dat dit de algemeene wensch is van de beide Kamers. Hij hoopt dat de andere Ministers in hunne Departementen mogen behouden worden; dat de Minister van Binnenlandsche Zaken zijn krachtig beleid moge voortzetten; dat de Minister van Finantien zijne ontwerpen nopens het belastingstelsel moge aanbieden, en daaraan een onbevooroordeeld en onpartijdig onderzoek moge te beurt vallen; dat men de hersenschim late varen dat zeven mannen het over vestingwerken, marine en pantsering, over spoorwegen en exploitatie, over rivier- en dijkverbetering, volkomen eens kunnen zijn. Dat is eene onmogelijkheid. Door het najagen van die herschenschim ontstaan moeijelijkheden voor de Regering, waardoor de zaken in verwarring geraken. Hij wenscht het behoud van een goed en krachtig bestuur; hij wenscht het behoud van de saldo's, die voor den Staat onmisbaar zijn.

De heer *Schimmelpenninck van der Oije* merkt op dat bij andere Hoofdstukken in het al dan niet goedkeuren van de cijfers de gelegenheid bestaat om de handelingen van een Minister goed of af te keuren, en hem in voortgang op zijnen weg tegen te houden. Bij het hoofdstuk Kolonien bestaat echter die waarborg niet. Men kan altijd bij Kon. Besluit, zelfs zonder de Rekenmaker veranderingen in de cijfers brengen. Zoo de Kamer dus dit Hoofdstuk afstemt, dan is het niet om de cijfers, maar dan is de Min. zedelijk verpligt af te treden. Als men nu meent dat er ten opzigte van het koloniaal beleid verkeerde maatregelen genomen zijn of zullen worden, waardoor de kolonien bloot staan aan de tering te sterven, dan mag hij niet voortgaan den bloei en de welvaart van Java ten offer te brengen voor een onbestemd denkbeeld, dat de Minister zelfs niet weet te preciseren. Ook in het vorig jaar werd op koloniaal gebied strijd gevoerd, maar toen legde de voormalige Minister van Kolonien, de heer Loudon, de beginselen bloot die hij voorstond; toen gold het een rijkbegaafd man van groote scherpzinnigheid, die door eigen ondervinding sterk geworden was, en die eene zeldzame overredingskracht bezat. Nu echter heeft men van den tegenwoordigen Minister gehoord, dat hij geen stelsel heeft. Spreker meent dat elk beginsel door een stelsel wordt vertegenwoordigd. Hij zal thans niet verder uitweiden. Zoowel in het vorige als in het tegenwoordige jaar, is reeds zeer lang gesproken. Spreker heeft het Vaderland lief. Men moet weten wat men wil, en welke nu ook de gevolgen zijn, eindigt hij met de bekende spreuk: *la mort sans phrase.*

De heer *Hartsen* zal na den laatsten spreker de Vergadering ook niet lang ophouden. Zoo lang hij de eer heeft gehad lid van deze Vergadering te zijn, heeft hij zijne overtuiging over de koloniale aangelegenheden uitgesproken, die tot hiertoe niet veranderd is. Men heeft nu van den Minister van Kolonien vernomen dat het Kabinet met zijne beginselen instemt nopens den vrijen arbeid, vrije cultuur en vrije beweging. Dat is het beginsel van de voormalige koloniale oppositie, en dat is ook het beginsel van de voorgedragen wet op de cultures. Tegen dat stelsel, tegen die rigting van het Kabinet op koloniaal gebied, meent hij ten ernstigste te moeten protesteren, en het is uit dien hoofde dat hij tegen het Hoofdstuk stemt.

De heer *van der Heim van Duyvendijke* licht, in antwoord aan den Minister van Kolonien toe, wat hij dingsdag jl. bij de algemeene beraadslagingen heeft betoogd. Hij heeft van den Minister van Kolonien nooit anders hooren spreken dan als van een naauwgezet, regtschapen en gemoedelijk man, die altijd hoogachting en persoonlijk vertrouwen verdient. Hij heeft dus niets willen zeggen wat hem in de verste verte zou kunnen krenken. Alleen heeft hij gezegd dat hij de begrooting van Kolonien, om redenen buiten de begrooting gelegen, meende te moeten afstemmen. Al levert de begrooting op zich zelve geene redenen tot bezwaar op, dan is het alleen om het koloniaal beleid en de maatregelen die de Minister zou kunnen nemen, dat hij haar moet afstemmen. Het stelsel van den Minister is om alles bij de wet te regelen. De Grondwet geeft daartoe de bevoegdheid; maar het is spr. volstrekt nog niet gebleken dat de Wetgevende Magt die behoefte aan wettelijke regeling heeft erkend. Hij beantwoordt den Min. ook op hetgeen deze gezegd heeft ten opzigte van de meening van den voormaligen gouv.-gen. Baud, en toont aan dat deze gehandeld heeft op last des Konings, die den graaf van den Bosch had geraadpleegd. Dit is gebleken uit de rede van den voormaligen Min. van Kolonien, den heer Rochussen, den 14 dec. 1860 gehouden. Als men nu het ontwerp cultuurwet leest, dan blijkt daaruit dat nu geheel en al in strijd daarmede gehandeld wordt. Hij blijft van meening dat er tusschen den Min. van Kol. en dien van Finan. groot verschil bestaat, alsook dat er groot verschil is tusschen den voormaligen Min. Loudon en den tegenwoordigen Minister van Kolonien. Hij heeft eerbied voor beginselen. Sir Robert Peel kwam onbewimpeld voor zijn beginsel uit; hij deed dit, hoezeer hij leider was van de Tory-partij; hij had den moed met die partij te breken, omdat het uit zijne overtuiging voortvloeide; hij had de overtuiging verkregen dat de beginselen van de Tory-party niet langer vol te houden waren. Voor zoodanige overtuiging heeft spr. eerbied en hij beschouwt dat niet als eene inconsequentie. Jaren lang heeft die Staatsman voor zijn beginsel gestreden; hij behaalde de overwinning en heeft zich een monument gesticht dat steeds als een eerezuil zal worden aangemerkt,

Zoo het tegenwoordig Kabinet ten opzigte van het koloniaal stelsel zijn gevoelen wijzigde, dan zou spr. dit in dank aannemen, dan zou hij die verandering van stelsel heilzaam achten voor het welzijn van het Moederland en vooral voor dat van den Javaan. Hij acht het een eersten pligt om met kracht te zorgen voor eene, gelijk men het genoemd heeft, nog in kindsheid verkeerende bevolking, en juist daarom wil hij tot geen maatregelen overgaan waaruit gebeurtenissen als te Cheribon kunnen voortvloeijen.

De *Minister van Binnenl. Zaken* twijfelt niet of een kalm en onpartijdig woord, waartoe hij als het ware is geroepen, zal bij deze Vergadering ingang vinden. Hij heeft geen polemiek te voeren, maar wil slechts verhalen, herinneren. Als hij spreekt over de algemeene beginselen van het koloniaal beleid, dan treedt hij niet in de bijzonderheden van een departement, waarvoor alleen de Min. van Kolonien verantwoordelijk is. Sedert een tal van jaren is er een koloniale strijd gevoerd, dien hij meer hoorende dan sprekende heeft bijgewoond, en die voor het meerendeel geene aangename gewaarwordingen heeft opgeleverd. En hij kan er wel bijvoegen dat, hoe langer de strijd duurt, hoe minder aangenaam die wordt. Waaruit is die strijd ontsproten? Uit eene algemeen erkende behoefte aan regeling. Maar hoe die aan te vangen? Hij beroept zich op een treffend voorbeeld van een man die met achting bekend staat en die zijn gevoelen zoo lang met kracht heeft volgehouden. De heer J. C. Baud verlangde eene ondergeschikte betrekking om naar Java terug te keeren, om uit eigen oogen de werking van het stelsel, dat hij steeds had ondersteund, na te gaan, en verslag aan de Regering te doen over de vraag of dat stelsel moest worden veranderd. Algemeen werd sedert lang de behoefte gevoeld aan regeling van de Gouvernements- en van de particuliere cultures, eene regeling van ieder op zich zelf en tot elkander. Hoe langer de strijd duurde, hoe onaangenamer die werd, en men ziet thans den strijd die in het vorige jaar gevoerd werd, op nieuw herleven, hetzij dan in wijderen of engeren kring. Nu meent hij zich de vraag te moeten voorstellen: kan een strijd, op zoodanige wijs gevoerd, door de afstemming van de begrooting tot eene goede uitkomst leiden? Eergisteren heeft hij een spreker uit Noordholland, den heer Hartsen, wel hooren zeggen dat hij voor een beginsel streed, maar de Minister heeft niet gehoord dat men zijn eigen beginsel op den voorgrond stelde, of het moest zijn het behoud van hetgeen tegenwoordig bestaat. Zoo heeft ook de spreker uit Gelderland verschillende stukken bijeengebragt, die de Minister noemt een catechismus van stellingen van den Minister van Kolonien, die welligt eerder in eene akte van beschuldiging te huis behooren. Nu meent de Minister te moeten vragen of zoodanige discussie eenige goede uitkomst kan te weeg brengen? De strijd tot hiertoe gevoerd bepaalde zich meest tot algemeene stellingen, waarbij de eene strijder tegen den anderen over stond. Die strijd moet zich echter oplossen in eene geregelde discussie over de maatregelen die de Regering aan de Vertegenwoordiging zal aanbieden. Het kan de bedoeling van het Kabinet slechts zijn den, bij de Grondwet en het Reg.-reglem. gevestigden toestand, te regelen; eigenbelang, misbruiken en gunstbetoon te keeren; en zou men nu de vervulling van de taak van regeling willen tegen gaan, willen onmogelijk maken? Dat zou gelijk te stellen zijn met het uitoefenen van eene soort van preventieve politie, dat is van eene Vergadering als deze niet te verwachten. Eerst bij de behandeling van bepaalde voordragten kan de strijd met goed gevolg gevoerd worden en de beslissing vallen. Hij kan niet inzien welke goede uitkomst eene verwerping van het Hoofdstuk zou kunnen hebben, daar toch later ten aanzien van bestreden maatregelen het gevoelen van de Wetgevende Magt zal worden gevraagd. Hij gelooft dus dat alleen langs dien weg eene goede beslissing kan worden genomen, later zal dus de meening van de Vertegenwoordiging worden gevraagd ten opzigte van maatregelen in de kolonien te nemen, en dan zal het blijken of er overeenstemming tusschen het Ministerie en de Vertegenwoordiging bestaat.

De heer *Fransen van de Putte* zal in geen verdere bijzonderheden treden, en beroept zich in vele opzigten op hetgeen hij in zijne vorige rede gezegd heeft. Hij heeft voornamelijk het woord gevraagd, om van den Minister van Kolonien opheldering te bekomen over eene uitdrukking, die dezen waarschijnlijk in het vuur van de improvisatie is ontvallen, en waaruit zou blijken dat hij, spreker, in het bijgebragte nopens de zaak van St. Martin niet te goeder trouw zou geweest zijn. Nu beroept hij zich op alle voorhanden stukken, die ook voor den Min. open liggen, om zijn gevoelen te regtvaardigen. Hij verlangt echter nadere inlichtingen van den Minister.

De heer *van Nispen van Pannerden* wenscht slechts eenige opmerkingen te maken. De Minister van Binnenlandsche Zaken had gezegd, dat de strijd op koloniaal gebied meer bespiegelend dan practisch was. Doch waarover loopt de strijd? Over het Regeringsbeginsel nopens de O. I. bezittingen, en als spreker zich nu niet vereenigt met de rigting des Ministers van Kolonien, dan is hij gedrongen dit Hoofdstuk af te stemmen. Kan men dit nu een onpractischen strijd heeten? — De Min. had ook gezegd dat spr. zou ontwikkeld hebben een catechismus van stellingen. Ook dit moet hij tegenspreken. Hij heeft genomen de beginselen des Min. van Kolonien, die niet op zich zelven staan, maar gesteund door tal van redevoeringen, voorafgegaan en gevolgd door hen, die nu zijne ambtgenooten zijn. Spr. hoopt, dat dit zal bijdragen tot karakterisering van het Regeringsbeleid. Mogt hij daarin geslaagd zijn, dan zal hij over de uitkomst bevredigd zijn.

Spr. zal nu nog constateren het verschil tusschen den Min. van Kolonien en hem. De Min. wilde bij de discussiën over het batig slot verandering van het cultuurstelsel en vervanging der belasting in arbeid door die in geld. Spr. heeft toen gevraagd, ligt die verandering in een ver verwijderd verschiet? Hij heeft toen geen antwoord bekomen, maar heden wel. Dat antwoord luidt: ja het ligt in een zeer ver verschiet. Spr. laat ook nu dit punt rusten. Maar hij ontkent de eerste stelling des Min., dat nopens de verandering des cultuurstelsels, dat die namelijk gelegen zoude zijn in het Regerings-reglement, want ook als gij door belasting in geld dezelfde voordeelen voor de schatkist kunt erlangen als thans, dan zeg ik uw stelsel is toch onuitvoerbaar en ik voeg er bij, het gevolg daarvan moet zijn de vernietiging van het consignatie-stelsel en de opoffering van de regtstreeksche en zijdelingsche voordeelen voor het Moederland.

De Minister meent, dat de Javaan te zwaar gedrukt wordt, en niettemin wil hij de part. industrie nog uitbreiden. Daarvoor worden toch ook werkkrachten gevorderd. Hoe is dit nu te rijmen? Men heeft gezegd de bevolking is ten gevolge van het cultuurstelsel aan armoede ten prooi. Ik stel er tegenover het oordeel van een man, even bevoegd als de Minister, die integendeel meent, dat de bevolking welvaart geniet, en wel juist dáár het meest, waar het stelsel van de Gouvernements-cultures werkt. Ik wil de voordeelen voor den Staat behouden en ze niet aan particulieren overgeven. Ik wil niet dat de particuliere industrie schade aan de Gouvernements-cultures toebrenge.

De Minister wil alles zooveel mogelijk bij de wet regelen. Ik heb reeds eergisteren twijfel geopperd of dit alles wel tot de bevoegdheid der Vertegenwoordiging behoort, en of zij wel genoegzaam op de hoogte is, om in dezen te oordeelen.

De Minister zegt, dat de Westersche begrippen reeds in Indië zijn doorgedrongen, maar de Minister las ons voor een advies van den Raad van Indië, dat spreekt van: „eene maatschappij, zoo achterlijk als de Javaansche." Spreker leidt hieruit af, dat Westersche begrippen geen grondslag mogen uitmaken voor de regeling van Indische toestanden. Spreker gelooft echter met den Minister van Binnenl. Zaken dat het debat na de stemming over het Hoofdstuk zeker niet zal gesloten zijn, maar pligt gebiedt mij vast te houden aan mijne overtuiging. Die overtuiging druk ik uit onder de leuze: „doe wel en zie niet om." Ik stem tegen dit Hoofdstuk, omdat ik bezwaar maak eene rigting te steunen, die ik gevaarlijk oordeel voor Indië en het Moederland.

De heer *Hartsen* zal een kort woord in het midden brengen naar aanleiding van het gezegde door den Minister van Binnenlandsche Zaken. Spreker bewondert het talent, waarmede de Minister zich plaatst buiten en boven den tienjarigen strijd op koloniaal gebied. Hij had ook niet gedacht, dat die bijzonderheden der koloniale politiek alleen berusten op den Minister van Kolonien. Hij had niet gedacht te hooren eene verwijzing naar bepaalde maatregelen, waarover hij later zal geroepen worden te oordeelen, terwijl het hier geldt zaken van zoo veel gewigt en waarbij zulke groote beginselen ter sprake kwamen. Mij is tegen gevoerd, dat ik geen beginsel zou hebben. Mijn beginsel is: behoud van het bestaande stelsel, dat zoo voordeelig werkt. Wel zeide de Minister, dat de strijd liep over algemeene stellingen, maar spreker heeft nooit zoo gemakkelijk met een pennestreek zien uitwisschen een tienjarigen strijd en oppositie. Liep die dan alleen over algemeenheden? Bestond die oppositie alleen uit holle klanken? Hoe het zij, spreker zal uit innige overtuiging tegen stemmen.

De *Minister van Binnenlandsche Zaken* merkt nog op, dat juist het Regerings-reglement regeling gebiedt, terwijl de heer Hartsen geene regeling verlangt. De heer van der Heim had opgemerkt, dat de maatregelen voor Indië gegrond moeten wezen op den maatschappelijken toestand van Indië. Maar, vraagt de Min., wil iemand iets anders? Voor het overige, zegt hij, dat hij zich geenszins wilde beperken tot de beoordeeling van plannen, maar heeft gezegd, dat dit tot geene uitkomst kon leiden, vóór dat die plannen behoorlijk geformuleerd en aan de orde zijn. Men wachte tot dat de cultuurwet deze zaal bereikt; dan is er eene beslissing te nemen over de punten in questie.

Eindelijk vestigt de Min. er de aandacht op, dat het onmogelijk is, dat ieder man doordringt tot de bijzonderheden van den werkkring zijner ambtgenooten. Men bespreekt alleen de beginselen, de leidende gedachte. Hij wijst er voorts nog op, hoe wezenlijk de discussie een karakter van algemeenheid heeft. Zoo vroeg de heer Hartsen bv. zaturdag avond: toon mij aan dat de toestand zoodanig is, dat het systeem van part. industrie uitvoerbaar is. Toon mij aan, dat dit niet ten nadeele van de inlandsche bevolking zal strekken, en geef ons het budget der toekomst. — De Minister vraagt, of de discussie over zulke algemeene stellingen tot eenige praktische uitkomst zal kunnen leiden.

De heer *Viruly* zal nog een enkel woord zeggen. Hij heeft de discussie in de andere Kamer en hier met de meeste aandacht gevolgd, en de slotsom zijner overwegingen is, dat hij geen sympathie gevoelt voor het stelsel des Ministers en dat hij daarom tegen de begrooting zal stemmen. Intusschen wil hij zijne stem volstrekt niet beschouwd hebben als tegen het Kabinet gerigt.

De *Minister van Kolonien* wil de Kamer niet langer bezig houden. Noch door retrospective beschouwingen, noch om vele onjuistheden waarin sommige redenaars zijn vervallen, aan te wijzen; maar hij wil alleen den heer Fransen van de Putte verzekeren, dat hij niet bedoeld heeft hem eenige grievende woorden te zeggen in het straks gegeven antwoord nopens de maatregelen, genomen tot uitvoering der emancipatie-wet voor de W.-I. kolonien.

Hierop zijn de beraadslagingen over Hoofdstuk IX (Departement van Kolonien) gesloten. — In omvraag gebragt, is het Hoofdstuk **verworpen** met 30 tegen 4 stemmen.

Voor de heeren: van Swinderen, Cost Jordens, Hartevelt en Sassen.

Tegen de heeren: de Vos van Steenwijk, Michiels van Kessenich, Taets van Amerongen, van der Oudermeulen, Huydecoper van Maarsseveen, Schimmelpenninck van der Oije, van Aylva van Pallandt, Blankenheym, Bosch van Drakestein, Villers de Pité, Tonkens, van Nispen van Pannerden, van Andringa de Kempenaer, 't Hooft van Benthuyzen, Beerenbroek, van Heeckeren van Wassenaer, van der Heim van Duyvendijke, Hartsen, van Rhemen van Rhemenshuizen, Viruly, van Wessem, van Beeck Vollenhoven, Fransen van de Putte, Nobel, van Sasse van Ysselt, Quintus, van der Lek de Clercq, Cremers, Boreel van Hoogelanden en de Voorzitter, de heer Philipse.

Afwezig de heeren: Rijsterborgh, van Meeuwen, van den Dries, van Eysinga en van Weel.

Derhalve zal de Koning eerbiedig worden verzocht dit wetsontwerp in nadere overweging te nemen, terwijl van het gevallen besluit op de gebruikelijke wijs zal worden kennis gegeven aan de Tweede Kamer.

Daarna zijn zonder beraadslagingen met algemeene stemmen **aangenomen** Hoofdstuk X (*Onvoorziene uitgaven*) en het wetsontwerp *tot vaststelling van 's Rijks Middelen* voor 1863.

Daarna is de Vergadering door den Voorzitter tot nadere bijeenroeping gescheiden. — Men verwacht nu spoedig de bijeenroeping van de Tweede Kamer der Staten-Generaal tot behandeling van eene crediet-wet voor het Hoofdstuk van Kolonien, terwijl dan ook de Eerste Kamer tot dat einde moet terugkeeren; als ook tot behandeling van het wetsontwerp nopens de Waterwegen.

Gedrukt en uitgegeven bij
G. en C. A. van Reyn,
te Rotterdam.

[illegible]

[illegible] 1853 [illegible] 1852 [illegible] 1854 [illegible]

[illegible]

[illegible] 14 februarij 1862 [illegible] Die circulaire [illegible] in Indie.

[illegible]

De Minister van Koloniën [illegible]

[illegible]